

M 34.731
3

N5

ქართული ხალხური სიმღერების
კრებული

N 600 - 20p
M 34.731
3

№ 5

ქართული

ხალხური სიმღერების კრებული

(იმერული, გურული, რაჭული, სვანური და ქართლ-კახური).

სიმღერები ჩაწერილია ფონოგრაფის მეშვეობით

ზაქ. პ. ფალიაშვილის მიერ

СБОРНИКЪ

Грузинскихъ народныхъ пѣсенъ

(Имеретинскія, Гурійскія, Рачинскія, Сванскія и Карталино-Кახетинскія)

въ народной гармонизации.

Записаны при помощи фонографа

Зах. П. Палиевымъ.

ბფილისის ქართული ფილარმონია. Издание Тифлисского Грузинского
ლი საზოგადოების გამომცემი. филармонического о-ва.

ფასი 1 რ. 50 კ.

Цѣна 1 р. 50 к.

ქართული

ხალხური სიმღერების კრებული

(იმერული, გურული, რაჭული, სვანური და ქართლ-კახური).

სიმღერები ჩაწერილია ფონოგრაფის მეშვეობით

ზაქ. პ. ვალიაშვილის მიერ

СБОРНИКЪ

Грузинскихъ народныхъ пѣсенъ

(Имеретинскія, Гурійскія, Рачинскія, Сванскія и Карталино-Кახетинскія)

въ народной гармонизаціи.

Записаны при помощи фонографа

Зах. П. Паліевымъ.

თბილისის ქართული ფილარმონია-
ლი საზოგადოების გამომცემი.

Изданіе Тифлискаго Грузинскаго
филармоническаго о-ва.

ფასი 1 ლ. 50 კ.

Цѣна 1 р. 50 к.

ქართული სახალხო სიმღერების მოკლე განხილვა.

აზომრისაზამ.

ყოველი ერის სახალხო სიმღერა, როცა ჯერ კიდევ შეუკრებელი, ნოტებზედ გადაუღებელი და განუეთიარებელია, ისტორიის მსვლელობის დიდ განსაცდელში იმყოფება. ეს უფრო საგრძობელია მაშინ, როცა ამ მეტად მძავე და პასუხის სავებ საქმეს, — როგორც ხალხური სიმღერების ნოტებზედ გადაღება, ხელს მოჰკიდებენ ხოლმე ამ საქმისათვის სრულიად მოუმზადებულნი პირნი, რომელნიც იმას კი არ აქცევენ ყურადღებას, რომ ხალხური ჰანგები შეუცდ-მალად, შეუბღალავად და მისი საკუთარი ელფერის შეუცვლელია ჩასწერონ, არამედ ისე, როგორათაც მათ, თავიანთი საკუთარი ფანტაზია ჩასწერჩულებს. სხვათა შორის ჩვენ ქართულ სახალხო სიმღერებსაც აქამომდე ესეთი ბედი ჰქონდათ და შეიძლება ბოლო არ მოჰღებოდა ამ მეტად არა სასურველ მოვლენას, რომ მეცნიერებას ის საუცხოვო მანქანა არ გამოეგონა, რომელსაც ჩვენ „ფონოგრაფს“ ვეძახით და რომლის შემწეობითაც, დღეს მთელი ევროპა სახალხო სიმღერებს აგროვებს და დიდ მნიშვნელობას აძლევს, როგორც ერთად ერთ ხმების გადამღებ უტყუარ მანქანას.

ზემოდ აღვნიშნეთ, „ქართულ სახალხო სიმღერებსაც ესეთი ბედი ჰქონდათ — შეთქვი, უნდა დაუმატოთ, რომ განსაკუთრებით, სწორედ ჩვენი სიმღერები იყო განსაცდელში, რადგანაც სხვა კულტუროვან ვანიეთარებულ ხალხებთან შედარებით, ჩვენ ქართველები, მუსიკის ხელიანებში მეტად ჩამორჩენილი და მოუმზადებელი ვართ; ამიტომ ჩვენი შეცდომა ამ საქმეში ერთი ასად უფრო საგრძობელი უნდა ყოფილიყო, თუმცა სურვილით და საქმისადმი

Краткий обзор грузинских народных пѣсень.

ОТЪ АВТОРА.

Народныя пѣсни всякой націи при историческомъ ходѣ событій подвержены большой опасности возможнаго ихъ искаженія, если онѣ не собраны, не переложены на ноты и не разработаны. Эта опасность увеличивается еще болѣе, если за такое трудное и ответственное дѣло, какимъ является переложеніе народныхъ пѣсень на ноты, берутся лица, мало подготовленные къ этому, лица, которыя не обращаютъ достаточнаго вниманія на то, чтобы народныя мотивы были записаны безъ ошибокъ или измѣненій, съ сохраненіемъ оригинальнаго колорита и по возможности въ чистомъ и неприкосновенномъ видѣ. Между прочими и наши грузинскія народныя пѣсни испытывали ту же участь и не было бы быть можетъ конца этому нежелательному явленію, если бы на помощь не явился прекрасный аппаратъ, называемый „фонографомъ“, при посредствѣ котораго, какъ одного изъ наиболѣе усовершенствованныхъ средствъ для записыванія мотивовъ, нынѣ вся Европа собираетъ народныя пѣсни.

Выше мы сказали, что и грузинскія народныя пѣсни испытывали эту „участь“, теперь же добавимъ, что именно онѣ были въ наибольшей опасности, т. к. сравнительно съ другими народами мы грузины не подготовлены и сильно отстали въ области музыкальнаго искусства, вслѣдствіе чего наши ошибки въ этомъ дѣлѣ должны быть во сто кратъ чувствительнѣе. Результатомъ этого и является тотъ фактъ, что навѣки утеряно много старинныхъ пѣсень, о которыхъ въ настоящее

გულ შემატკივრობით არც ჩვენ დაუვარდობოდით მათ. ამის გამოა, რომ ბევრი ძველი სიმღერა, რომლის ხსენებაც დღეს აღარ არის, საშუალოდ დაგვიკარგავს. დაგვიკარგავს ის სიმღერები, რომლითაც იმ დროის ქართველი ხალხი, ყოველს თავის მოქმედებას, ღზინს, ქირსა და მწუხარებას გამოხატავდა, მიჯნალებულსაც კი სიმღერით დაიტირებდა ხოლმე. ექვს ვარშეა, რომ ამ სიმღერებს ისტორიულადაც დიდი მნიშვნელობა უნდა ჰქონოდა. მაგრამ რაც დაგვიკარგავს, იმის მობრუნება სააწუხარებად შეუძლებელია. ჩვენს წმიდა მოვალეობაა, ეხლა მაინც ხელი ჩავუდლოთ და მოუვროთ იმას, რაც დღემდე შეგვრჩენია, რომ ისინი მაინც დავიცვათ გათახსირებისა და გარყვნილებისაგან.

დანამდვილებით შეგვიძლიან ვთქვათ, რომ ეხლა დადგა ის სასურველი ხანა, როდესაც ამ ხალხის სევდელის გამოხატველ საქმეს გამოუჩნდნენ, ცოტად თუ ბევრად, უფრო შეგნებულის თვალთ მსკეპლანი, — ჯერ კერძო პირები და შემდეგ მთელი დაწესებულება, «ქართული ფილარმონიული საზოგადოება», რომლის თავ და თავ მიხანს შეადგენს: ქართულ სახალხო სიმღერა-ვალობის შეკრება, მათი ნოტებზედ გადაღება და ხელოვნურად შემუშავება, გამოცემა და ხალხში გავრცელება და რომელიც, ამ მცირე ხნის განმავლობაში, შეძლების დავეარად პირნათლად ემსახურება ამ შეტად სასარგებლო საქმეს.

ქართულ სახალხო სიმღერა-ვალობის მოგროვებისა და შემუშავების საქმეში, ერთ უმცირეს მოღვაწეთაგანად მეც, თქვენი უმორჩილესი მონა ვახლაივართ. ამ 7—8 წლის განმავლობაში, სხვა და სხვა ქართული დაწესებულების დავალეებით საქართველოს თითქმის არც ერთი კუთხე აღარ დამრჩენია, რომ არ მომეგლოს და ადგილობრივ არ ჩამეწეროს ყველა ქართველი თემის ხალხური სიმღერები, (რომლის რიცხვიც 250 უდრის). თუ მათი გამოცემა აქამომდე ვერ მოვახერხებ, ამის მიზეზი ქონებრივი უილაჯობა იყო. ეხლა კი იმავე ფილარმონიული საზოგადოების შემწეობით და როგორც მისივე, აგრეთვე, კერძო

ვремя не сохранилось и воспоминались старинныя пѣсни, которыми грузины того времени сопровождали всякое свое дѣйствіе и выражали горе и радость: даже къ похороннымъ обрядамъ приурочены опредѣленные пѣсни и имѣть сомнѣнія пѣсни эти имѣли большое значеніе и въ смыслѣ историческомъ. Но что утеряно, то является данью вѣчности, нашъ священный долгъ теперь изучать и оберегать хоть то, что сохранилось до сего дня, и этимъ путемъ предотвратить ихъ исчезновеніе или уродованіе многочисленными любителями легкой музыки.

Можно съ увѣренностью сказать, что настало то желанное время, когда для этого дѣла нашлись болѣе сознательно относящіяся къ нему лица, а такжѣ и цѣлое учрежденіе «Грузинское филармоническое общество», главною цѣлью котораго является собраніе грузинскихъ народныхъ пѣсенъ и церковныхъ напѣвовъ, переложеніе ихъ на ноты, художественная ихъ обработка и изданіе и распространеніе въ народѣ, и которое съ самаго своего основанія за короткій промежутокъ времени по мѣрѣ силъ и возможности старалось выполнить эту задачу.

Авторъ этихъ строкъ также является однимъ изъ работниковъ въ дѣлѣ собранія и обработки грузинскихъ народныхъ пѣсенъ и церковныхъ напѣвовъ. Въ продолженіе 7—8 лѣтъ, по порученію различныхъ грузинскихъ учреждений, я посѣтилъ почти всю Грузію, не оставивъ безъ вниманія ни одного уголка ея, и на мѣстѣ записалъ народныя пѣсни всѣхъ племенъ грузинскаго народа (число записанныхъ мною пѣсенъ доходить до 250). Если мнѣ не удалось до сихъ поръ издать ихъ, то причиною тому было отсутствіе матеріальныхъ средствъ. Теперь же при содѣйствіи того же филармоническаго общества и при матеріальной помощи какъ съ его стороны, такъ и со стороны нѣкоторыхъ лицъ и учреждений (о чемъ скажу ниже), я достигъ своей цѣли и вмѣстѣ съ этимъ собори-

პირთა და სხვა და სხვა დაწესებულებათა ნივთიერად დახმარებით (რაც ქვემოთ მექნება ნათქვამი) მივიღწიე ჩემს მიზანს და ამ კრებულითან ერთად იმეცდება კიდევ; სრული წირვა, ფორმ. იოანე ოქროპირისა, ქართლ-კახური ეკლოზედ, რვა სახალხო სიმღერა, ორივე ხელოვნურად შემუშავებული ქალთა და ვაჟთა გუნდისათვის და ქართული რომანსები.

ჩვენ ვანვიზრახეთ, ამ ჩემი შრომის ეს ერთი ნაწილი სადაც შედის ქართლ-კახური, გურული, იმერული, რაჭული და სვანური სიმღერები, გამოგვეცა შეუცვლელად, იმ სახედ, როგორცადაც ხალხი მღერის. გამოცემის დროს, ჩემი თავი და თავი მიზანი იყო, წარმედგინა მკითხველთათვის და ამ შხრით დინტერესებულ მუსიკოს მკოდნე პირთათვის, როგორც მასალა, რომ მათ ამა, თუ იმ აზრის გამოთქმა შესძლებოდათ. ამისთანავე მე განზრახვა შექონდა საფუძვლიანად შევხებოდი და გამომეკვლია ის სიმღერები, რომელიც ქართველ სხვა და სხვა ტომებს შორის მოვავროვე და ამ კრებულში მოვათავსე.

თუ ამ გზობად სვანურ სიმღერებს უპირატესი ადგილი ეთმობა და მათ გამოკვლევა-საც უფრო ყურადღებით ვეპყრობი, ვიდრე დანარჩენ ტომების სიმღერებს, რომელთა გამოკვლევა ეხლა მე აქ აზრადაც არა შექონია, ამის მიზეზი ის არის, რომ ამ უკანასკნელებზედ ბევრად, თუ ცოტად ქართველ მუსიკოსთა და სხვა მკოდნე პირთ აზრი და შეხედულება არა ერთხელ ყოფილა უკვე გამოთქმული¹⁾. სვანური სიმღერებისა კი ჯერჯერობით მეტად ცოტა რამ თქმულა და თითქმის არცა რა გაცთებულა, თუ არ მივიღებთ მხედ-

კომე печатаются полная литургия в архаично-кахетинского распева, 8 пьесей; обработанных для смешанного хора с аккомпаниментом. Форменно, и два грузинских романса.

Издавая настоящий сборник грузинских народных пьесей, записанных без всяких изменений и прикрас, в своей естественной народ. форме, — я преследовал ту цель, чтобы во первых представить свой труд читателям и музыкантам, специалистам в этой отрасли, какъ материалъ для тѣхъ или иныхъ заключеній, а во вторыхъ и главнымъ образомъ кратко, но основательно, коснуться и изслѣдовать тѣ пѣсни, которыя я собралъ у разныхъ племенъ грузинскаго народа.

Если въ данномъ трудѣ сванскимъ пѣснямъ удѣляется больше мѣста и дается первенствующее значеніе, чѣмъ пѣснямъ остальныхъ племенъ груз. народа, коснуться которыхъ подробно въ данномъ очеркѣ я не имѣю намѣренія, то причиной этому служить то обстоятельство, что пѣсни остальныхъ племенъ такъ или иначе уже изслѣдованы грузинами и другими музыкантами, которые неоднократно и высказывали свой взглядъ на нихъ¹⁾. Положеніе же сванскихъ народныхъ напѣвовъ можно считать пока самымъ безпомощнымъ, т. е. въ этой области ничего почти не сдѣлано, если не считать собранныхъ и переданныхъ на ноты г. г. Баланчивадзе, Греномъ и Тенцовымъ нѣсколькихъ коротенькихъ сванскихъ пѣсней.²⁾ Кста-

¹⁾ А. Корещенко: Наблюденія надъ восточной музыкой преимущественно кавказской; см. журналъ „Этнографическое обозрѣніе“ за 1898 г. № 1.

В. Д. Коргановъ: „Кавказская музыка“, сборн. статей изд. II-ое Тифлиси 1908 г.

Д. И. Аракчievъ: „Музык.—этнографическіе очерки о грузинской народной церковно-свѣтской музыкѣ и народн. пѣсня западной Грузіи; (Имеретія)“ Отиски изъ I и II тома трудовъ музык.—этнографической комисіи, изд. въ Москвѣ 1906 и 1908 г.

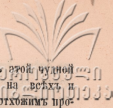
И. Г. Монадировъ: „О нуждахъ и задачахъ церковно-грузинскаго пѣнія“, газета „Кавказъ“ № 155 за 1900 г.

Мои фельетоны: „Путешествіе по Кахетин и современное состояніе грузинской народ. пѣсни“ въ груз. газетѣ „Амирани“ № № 150, 151 и 152 за 1908 г. въ Тифлиси и мн. друг.

²⁾ См. Сборн. матеріаловъ для описанія мѣстностей и племенъ Кавказа, томъ 30.

ნაშევსავით მომწყვედული. ზაფხულობით იგი ქურციკის დაგვარ უშეშრად მთის მწვერვალებზე დანავარდობს, ზამთრობით კი მხოლოდ გულად კაცს შეუძლიან შეებრძოლოს ამ გაფორებული ქვეყნის მრისხანე თოვლსა და ზეფებს. კაცს ისე ეგონება, ამ შიგის თავის დღეში ადამიანის ფეხი არ მოჰკარებიაო! გაზაფხულზედ აღიდებული ხეები და მდინარეები საშინლად აფუქებს გზებს, ხიდებს, წალეკავს ხოლმე, ღობეებსა წისქვილებს და სხვას მირეგ-მორეგავს და ეს ყველა ისე ხელშეორედ სვანს ასაშენებელი გაუხდება. ამ ბუნებასავან მშვენიერებით უხვად დაჯილოვებულს მხარეში გლტვ კაცს მიწა არა ჰყოფნის და ამის გამოა რომ სვანი უნებლიეთ გადის გარედ ბოლმე სამუშაოდ. ესეთი ბუნება სვანეთში.

სვანეთი ორ, ქვემო, ანუ სადადიანო და ზემო, ანუ თავისუფალ სვანეთად წოდებულ ნაწილადაა გაყოფილი. თავისუფალი სვანეთი შესდგება თერთმეტი სოფლისაგან. აი სწორედ აქ უნდა ვეძიოთ სვანების ნამყო ცხოვრების ნაშთი.

სადადიანო სვანეთში სვანური სიმღერების სამუსიკო მხარე დამორჩილა მეზობელ რაქველთა ჰანგების გავლენას, სიტყვებიც თითქმის სულ ქართულია. სვანები თითქმის შეუწყვეტლივ ებრძოდნენ ხან მოსამზღვრე მეზობლებს, რომელთაც მათი მიწა წყლის დაპყრობა ჰსურდათ, ხან მეზობელ უცხოეთელ ტომებს ოსებსა და ჩერქეზებს. ომი კი, — სვანთა მკირე რიცხოვანობისა და ამ მკირე ძალების კიდევ ნაწილებად დაყოფისა გამო მეტად ძნელი იყო ჩვენ შეგვიძლიან ნათლად წარმოვიდგინოთ, თუ რა ნაირი ხასიათი უნდა ჰქონდეს სვანთა სიმღერებს: ხან სვანი საღაშქრო სიმღერას ამბობს და მეტრზედ გამარჯვებული ღვთაებას სამადლობელს უძღვნის, ანუ მოხდენილ ფერხულს დასძახებს, რომელსაც „ქშაზა“ (ფერხული) ჰქვიან; და რომელსაც ერთმანერთში ხელ ჩაკიდებულები, წრე შემოვლებით თავთავიანთი სოფლის მცხოვრებლები ასრულებენ; ხან ორ გუნდად დაყოფილები გამარჯვების ჰიმნს დამძღვრიან, ან არა

დისა все это возобновлять. В этой чудной местности земли не хватает на всех, и свань принуждены заниматься отхожим промыслом. Такова природа Сванетии.

Сванетия дѣлится на двѣ части — нижнюю или Дадіановскую и верхнюю или волюную Сванетію. Воляная Сванетія влѣчается всего не болѣе одинадцати деревень. Въ нихъ то преимущественно и надо искать остатки старины.

Въ Дадіановской Сванетіи сванскія пѣсни съ музыкальной стороны поддались вліянію рачинскихъ, какъ своихъ ближнихъ сосѣдей, словесный же элементъ сталъ замѣняться уже грузинскимъ. Свань принуждены были вести почти безпрерывныя войны то съ сосѣдними феодалами, то съ смежными народами — осетинами и черкесами, которые нападали на ихъ жилища. Борьба была нелегкая, по причинѣ малочисленности свановъ и разрозненности ихъ силъ. Теперь намъ станеть вполнѣ понятнымъ общій характеръ сванскихъ пѣсней; въ нихъ свань выступаетъ или какъ побѣдитель, въ пѣснѣ благодарящій бога, давшего побѣду, или въ стройномъ танцѣ, называемомъ „Тчишхенъ“ (хороводная), гдѣ пляшутъ всѣ односельчанине и сообща въ два хора поютъ о своемъ подвигѣ; или же, наоборотъ, колѣнопреклонно, поставивъ жертвенное животное впереди, а также золотыя или серебряныя приношенія, свань хоромъ взываетъ о помощи къ св. Георгію, (№ 16 настоящаго сборника), Архангеламъ, № 29, Богородицѣ и т. д., или въ заунывномъ горестномъ вѣнѣ оплакивають гибель дорогихъ сородичей. Даже похоронная процессія и та заканчивается стройнымъ отрядомъ пѣвцовъ, торжественно поющимъ гимнъ, называемый „Зари“.

Но прежде чѣмъ коснуться подробнѣе содержанія сванскихъ пѣсней, скажу нѣсколько словъ относительно записи текста.

„Для правильнаго записыванія текстовъ народныхъ пѣсней необходима строго науч-

და მუხლ მოყრილები მოიღებენ საღმრთოს კიდევ ოქროსა, ანუ ვერცხლის შესაწირავს და ყველანი ერთ გუნდად წმ. გიორგის, „ჯგერაგ“ (№ 16 ამა კრებულის) მთავარ ანგლოზთა, „დიდება თარინგუელარს“ № 29, ლეონის შშობელს და სხვას შეჰვალადებენ. სამ-გლოვიარო სიმღერაში დასტირიან ძვირფასი ნათესაეების სიკვდილს, ასე გაწინჯეთ, მიცვა-ლებულის გამოსვენების დროსა-კი ხმა შეწყობილს დიდებულს სამგლოვიარო მგზავრულს „ხარს“, ჰგოდებენ.

ვიღრე დაწერილებით შევებებოდეთ სე-ნური სიმღერების შინაარსს საქიროდა ვთვლი მათი სიმღერების სიტყვების ჩაწერას შევებო. ყოველივე სახალხო სიმღერების სიტყვების შეუტადმოლად ჩაწერისათვის, აუცილებლად საქიროა სასტიკი მეცნიერული ანბანი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ყოველივე შრომა სულ ტყუილი და ფუჭსავატი იქმნებაო, ამბობდა პროფ. კავარელი 1877 წ. ბარონ უს-ლარი, როზენისა, შერგენისა და სხვათა ავ-ტორიტეტის მიხედვით ამბობდა, რომ ქართუ-ლი ანბანის სისტემა შესაძლებელია მიღებულ იყოს საფუძვლად ყველა კავკასიის ერთა იმ ენების საზოგადო ანბანისთვის, რომელთაც აქამომდე თავიანთი საკუთარი შერლომა არ ამაღლიათ. მით უმეტეს საქირო იყო, სენური სიმღერების ტექსტი ქართული ასოებით ჩაგე-წერა, მხოლოდ ზოგიერთ ბგერათათვის საკი-როდ დავიანებთ ალგევდინა ძველი ქართული ანბანის რამდენიმე ასოები, მაგ. „წ“ და „კ“ იმას გარდა რბილად გამოსათქმელ ხმოვან. ბგერების აღსანიშნავად მე ასოებს ზემოდ მი-მეები დაუსხი, დანარჩენი წვირილმანი თავისე-ბურებისა შენიშვნებში იქმნება ნათქვამი.

რაც შეეხება სამუსიკო მხარეს, სენური სიმღერებში სხვა ქართველ ტომთა სიმღერებ-თან შედარებით მაგ. ქართლ კახურსა, გუ-რულს, იმერულსა და სხვასთან, უფრო ნაკ-ლებად შეზღვდება კაკი იმ ურიცხვ აღისონ-სებს“, რომლითაც სავსეა ქართული სიმღერა-გლობა. გარდა ამისა დინჯი მოძრაობით ისი-ნი უფრო ქართლ-კახურ მოკლე სიმღერებს მოაგონებენ ადამიანს, ვიდრე გურულ-მეგრულ

ნაია აზუკა, иначе работа—напрасная трата времени“, писалъ проф. Цагарели въ 1877 г. Баронъ Усларъ, ссылаясь на авторитеты Ро-зена, Шегрена и др., полагаетъ, что „система грузинской азбуки можетъ быть принята за основаніе для общей азбуки всѣхъ кавказ-скихъ языковъ, чуждыхъ до сихъ поръ гра-мотности“. Тѣмъ болѣе необходимо было сванскія пѣсни записатьъ грузинскимъ алфа-витомъ, лишь съ тѣмъ добавленіемъ, что приш-лось возстановить нѣкоторыя буквы стараго грузинскаго алфавита, напр. „S“=„s“ (шмоe) и „j“=„kh“. Кромѣ того мягкое „a“=латин-скаго знака краткости и др. Объ остальныхъ особенностяхъ, касающихся записи текста, сдѣланы указанія въ примѣчаніяхъ къ тексту пѣсенъ.

Что касается музыкальной стороны, то сванскія пѣсни, въ сравненіи съ пѣснями другихъ племенъ нашего народа, какъ то, карталинно-кахетинскими, гурійскими, имер-тинскими и др. отличаются тѣмъ, что въ нихъ рѣже приходится встрѣчаться съ тѣми без-численными „диссонансами“, которыми полны груз. пѣсни. Кромѣ того, своимъ спокойнымъ движеніемъ онѣ скорѣе напоминаютъ карта-линно-кахетинскія коротенькія пѣсни, нежели пѣсни гурійцевъ, мингрельцевъ и имеретинъ, хотя эти послѣдніе являются болѣе близкими сосѣдями свановъ. Заслуживаетъ большаго вниманія въ сванскихъ пѣсняхъ еще и то отрадное явленіе, что въ сравненіи съ пѣ-нями другихъ племенъ груз. народа онѣ сохранились въ большой чистотѣ и что въ нихъ пока не просвѣчиваетъ вліяніе евро-пейской музыки, или гитары, мандолины и шарманки, которыя въ настоящее время силь-но распространены по всѣмъ деревнямъ Груз. и ведутъ къ вырожденію настоящихъ груз. народныхъ пѣсни.

Со стороны содержанія сванскія пѣсни могутъ быть раздѣлены на религіозныя, исто-рическія, бытовыя и лирическія. Въ своихъ пѣсняхъ религіознаго характера сванъ смог-

ვენა, ანუ „რა ვენა“, ნაქებია საქართველოს მეფის თამარის დიდებული სხელი.

თავადი დადიშქელიანების თავ დასხმამ სივანებზედ მე-XV საუკ. და მათთან ომიანობამ არა ნაკლებად იმოქმედა ბევრ სვანურ სიმღერებზედ. აქ მომეყის მხოლოდ ერთი მაგალითი, სახელდობრ „ნამისურ ჯავლიან“, ¹⁾ № 25. ამ სიმღერის გმირი თავად დადიშქელიანის უჩივის, შემავიწროვო, სჩივს თავის გაჭირვებულ და უშეწო მდგომარეობას და თავისი მხრით სამაგიეროს გადახდას უქადის ²⁾. ყოფაცხოვრების გამოხატველ სიმღერებში მონადირეობა ქებით შემკული, ან ოსების წინააღმდეგ ვალაშქრება ³⁾. სახუმრო სიმღერათა ჯგუფს ეკუთვნიან: „ყანსავ ყოიანი“, № 17, მხიარული ბოძის სიმღერა „ბუბა ქაქურელი“ № 18. საცეკვაო სიმღერები; „შიი ამა შამარერა“ № 32-ა „შინა ვოგილ ვოგილვისა“, № 33, და კიდევ ბევრი სხვა ⁴⁾.

სვანურ სიმღერებს შორის, სულ განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს სამელოვარო მგზავრულს, რომელიც დღემდე არსებობს, როგორც სვანეთში, ისე ქართლში, გურია-სამეგრელოში და სხვა ადგილებშიც და რომლისც ყველგან „ზარს“ ეძახიან. № 22. ეს „ზარი“ მიცვალბულის მუსიკალური დატორებაა, რომელშიაც გამოხატულია იმ პირის ღირსება.

ამ სიმღერას საქართველოს სხვა და სხვა კუთხის მცხოვრებნი, როგორც მუსიკალურ, ისე მოწყობილობის მხრით სულ სხვა-და-სხვა-

სავსე ვიპიანი* № 17, ძესია ვესელაგო ძეი „Буба какучеда“ № 18, ძესიი* во время танцев, „Шина вопилъ вопилъ васа“ № 33, „Шаіама шамарера“ № 32-а, и многія другіи¹⁾.

Совершенно особое мѣсто среди сванскихъ пѣсней занимаетъ похоронный гимнъ, который и нынѣ существуетъ какъ въ Сванетіи, такъ и въ Карталии, Гуріи, Мингреліи и почти повсемѣстно въ Грузіи и который вездѣ называется „Зари“, № 22. Въ гимнѣ „Зари“, прославляется покойникъ и перечисляются его подвиги.

Какъ въ музыкальномъ отношеніи, такъ и въ смыслѣ обстановки, въ которой исполняется эта пѣсня разными народностями Грузіи, существуетъ большая разница по сравненію со сванскимъ обрядомъ. Для полноты пониманія этого обряда приведу описаніе вишней стороны исполненія этой пѣсни у тѣхъ и у другихъ. Обстановка у свановъ такова: исполняютъ непременно мужчины, — женщины въ пѣніи не участвуютъ, онѣ исполняютъ роль плакальщицъ. Исполнители выстраиваются въ ряды, кладутъ на плечи палки съ желѣзными наконечниками, замыкаютъ похоронную процессію и исполняютъ въ два хора гимнъ, музыкальное содержаніе котораго настолько торжественно и вмѣстѣ съ тѣмъ настолько потрясающе, насколько необычайно и видъ самой процессіи. Если бы не присутствіе покойника и плачъ женщинъ, то можно было-бы подумать, что шествуетъ торжественная религіозная процессія²⁾.

ваться съ Жегенцами и Малкардами, которыхъ не правильно называютъ Осетинами. Нынѣ вышеазнавшыя народности арендуютъ настоящія мѣста Свановъ.

¹⁾ Отдѣль пѣсней религіозныхъ, также какъ и историческихъ и бытовыхъ, еще не совсѣмъ исчерпанъ и ждетъ своего дальнѣйшаго изслѣдователя. Я записалъ только тѣ, которыя я слышалъ за время своего италіанскаго пребыванія въ Сванетіи.

²⁾ Слова гимна съ теченіемъ времени изгладилсь и мнѣ ихъ не удалось записать.

¹⁾ საწყალი ჯავლიანი. (მამაკაცის სახელი).

²⁾ თქმულება დადიშქელიანების გვარის გადასახლების შესახებ მიაბაო მე თავადმა თათარბან დადიშქელიანმა, ჩემ სვანეთში ყოფნის დროს.

³⁾ უშეუღლებს, (სოფლის სახელია, ზემო სვანეთში) თითქმის მუდამ დღე შეტაკება მოსდიოდათ „ჰუმტაკეთან და მალკარკეთან“, რომლებსაც შეცდომით ოსებს ეძახიან. ეხლა კი ზემოსხენებულ ხალხს ქირითა აქეთ აღებულ სვანებისგან საძოვარი ადგილი.

⁴⁾ როგორც სარწმუნოებრივი, ისე ისტორიული და ყოფაცხოვრების სიმღერები ყველა არა მაქვს მოყვანილი და მოელის თავის შემდეგ მკვლევარს, მე ჩავსწერ მხოლოდ ის სიმღერები რომლებიც მოვისმინე ჩემს ერთი თვიდ სვანეთში ყოფნის დროს.

ნარიად ამბობენ ხოლმე. სვანების „ზარს“ მღერნიან განსაკუთრებით მამაკაცები, — ქალები სიმღერაში მონაწილეობას არ იღებენ, ისინი მომტირალთა გუნდს წარმოადგენენ შოლოდ. მომღერლები ჩამწკრივდებიან რიგ რივად, მხრებზედ ვაილებენ ყავარჯენს, (შუბის დავგვარია, რომელიც ყოველ სვანს აქვს,) შეპკრვენ დასაფლავების პროცესისა და ორ პირად მღერიან ამჰიმნსა, რომელიც თავისი მუსიკალური შინაარსით იმდენად დიდებული და მასთანავე იმდენად თავზარ დამცემია, რამდენათაც საუსუბოვო შეხედულება თვით პროცესისისა. მიცვალებულის გვამს და ქალების მოთქმატირალი რომ არ ხედავდეს კაცი გგონებოდა, მოლიტანიონს სადღესასწაულო სარწმუნოებრივი პროცესისია¹⁾. წესი და მოწყობილობა, რომელშიაც ეს სიმღერა სრულდება ქართლში და გურიაში²⁾.

დამარხვის წესი, იმერეთში და სამეგრელოში, კიდევ შესრულება ხოლმე შემდეგის გარემოებით. მდიდარი ნათესავები შეიტყობენ თუ არა თავიანთი ახლო ნათესავის, ანუ მეგობრის ვარდაცვალებას, გაემგზავრებიან მის დასაფლავებაზედ, რამდენისამე ცენზონის თანახმებით, რომელსაც ჰქვიათ „ახაბია“. მივლენ თუ არა ბინაზედ, დადგებიან მიცვალებულის სახლის წინ ალაყვის კარებთან, ვადმოხდებიან ცხენებიდამ და მიცვალებულისთვის მწუხარების გამოსათქმელად შეუღებიან „ზარას“ თქმას. შემდეგ, ერთი ნათესავთვანი ქალი, (იშვიათ შემთხვევაში მამაკაცი) იწყებს ტირილს და მორთავს საზარელის ხმით კვილის, რომლის შემდეგაც მათი გამძლოლებიც იწყებენ სამწუხარო სიმღერას, მომეტებულ ნაწილად უსიტყვებოდ და რომელიც სვანურ „ზარში“ განსახვევებლად ჰგერის იქ მყოფთა ნაღველს და მწუხარებას.

ესეთია, საზოგადო ხასიათი და მოწყობი-

Погребальный обряд въ Имеретии и Гуріи (გრეღი¹⁾ исполняется при слѣдующей обстановкѣ: богатые родственники, узнавъ о смерти близкаго человѣка, отправляются на погребеніе его, въ сопровожденіи свиты, называемой „Асабія“. Прибывъ къ мѣсту и остановившись предъ воротами дома, всѣ сходятъ съ лошадей и для выраженія скорби по умершемъ приступаютъ къ исполненію „зари“. Оно состоитъ въ слѣдующемъ: одна изъ родственницъ, (въ рѣдкихъ случаяхъ мужчина) начинаетъ плакать и отчаянно кричать, а вслѣдъ затѣмъ провожатые ихъ заводятъ заунывное пѣніе въ болѣе шумный случай безъ словъ, навѣщающее на присутствующихъ, въ отличіе отъ сванскаго „зари“, скорбь и печаль.

Таковъ общій характеръ и обстановочная сторона исполненія сванскихъ пѣсней.

Хотѣлось бы сказать еще нѣсколько словъ о сванскихъ музык. инструментахъ — „чуниръ и чанги“, выведенныхъ мною отсюда и переданныхъ въ музей общества распространенія грамотности среди грузинскаго населенія, но ихъ уже описалъ Д. Аракичевъ и мнѣ остается отослать читателя къ его сборнику³⁾.

Еще одно краткое разъясненіе вниманію занимающихся записываніемъ грузинскихъ народныхъ пѣсней по поводу того обстоятельства, которое постоянно вызываетъ разногласіе, съ одной стороны между лицами, знающими груз. пѣсни, съ другой, — нами, т. е. занимающимися переложеніемъ ихъ на ноты, чтобы этимъ избавить себя отъ постоянного упрека со стороны вышеупомянутыхъ лицъ, съ которыми я не разъ имѣлъ случай бесѣдовать на эту тему.

Дѣло въ томъ, что грузинскіе пѣвцы, слыша какую нибудь пѣсню, не могутъ

¹⁾ ამ ჰიმნის სიტყვები დრას განაწილებამო მოსპობილა, რის გამოც მათი ჩაწერა ვერ მოვახერხებ.

²⁾ იხ. კრებული მასალებისა, — კავკასიის თემთა და მღერბარების აღწერილობისა მე-18 ტომი მე 341 გვ.

³⁾ Ид. музык. этнографической комисіи, въ Москвѣ 1908 г.

¹⁾ Этого же обряда въ Картліиніи и Гуріи см. сборн. матеріаловъ для описанія мѣстностей и плем. Кавказа, т. 18 стр. 341.

ლობითი მხარე სეანური სიმღერების ასრულებ-
ბისა.

ორიოდ სიტყვა მინდოდა შეთქვა კიდევ
სეანური სამუსიკო საკრავების, — „ქუნირა“ (კი-
ანური) და „ჩანგ“ (ჩანგი) შესახებ, რომლე-
ბიც მე ჩამოვიტანე იქიდან და წერა-კითხვის
გამაერთოებელ საზოგადოების მუზეუმს გა-
დევეცი, მაგრამ რაკი ისინი უკვე აღწერილი
აქვს ბ. არ-ყიშვილს, ამიტომ საქმარისა ჩემს
პ ტიკეტებულ მკითხველებს მისი წიგნი მიუ-
თითო ¹⁾).

საჭიროდ მიმაჩნია, ქართულ სახალხო სი-
მღერების ნოტებზედ ვადაღებთა ყურადღე-
ბისათვის, კიდევ ერთი მოკლე განმარტება ჩა-
ურთო ამ ჩემს წინასიტყვიობას, იმ ვარემოე
ბის გამო, რომელიც მუდამ უთანხმოებას იწ-
ვევს, — ერთის მხრით, საქართველოს რომელ-
სამე კუთხის სიმღერების მკოდნე პირთა, მე-
ორე მხრით ჩვენ, ე. ი. მათ ნოტებზედ ვადა-
ღებთა შორის. ამ განმარტებით ჩვენ ვგსურს,
თავიდან ავიცილოთ ის მუღმივი საყვედური
ზემოსხნებულ პირთაგან, რომლებთანაც არა
ერთხელ და ათჯერ მეცა მქონია შეთხვევა ამ
საგანზედ შებაასნა.

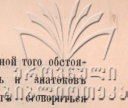
ქართველ მომღერლებს, როცა ერთი და
იგივე სიმღერები ესმისთ — ერთმანეთში ვერ
შეთანხმებულან და ვერ გაურჩევიან, ეს სი-
მღერები სწორედ ისეა ვადაღებული, როგორ-
დაც ხალხი სოფლებში მღერის, თუ არა? ერ-
თი მათგანი თუ თანხმია, მეორე კიდევ არ
ეთანხმება! ეს არა იშვიათი მოვლენაა ჩვენში
და ჩემის აზრით აი რითი უნდა აიხსნებოდეს:
საქართველოს ყველა სოფლებში მომღერალთა
შორის მიღებულია, რომ ისინი დიკოფებიან,
ოთხ, ანუ მეტი კაცისაგან შემდგარ გუნდ-
ბად. ამ მომღერლებს იმ ვეარად შეუწყვიან
ხმა ერთმანეთში, რომ თუ ერთს გუნდში შე-
მთხვევით მომღერალი მეორე გუნდთან მოხე-
და, თითქმის ფონს ვერ გავა და ისე მწყობ-
რადაც ვერ იმღერებს, როგორც თავისთან შე-
ჩვეულ გუნდთან, თუმცა შესაძლოა, მომღე-
რალიც კარგი იყოს და ქართული სიმღერაც
ჩინებულად იკოდეს. ამ გუნდების თვითაუღლი
მომღერალი მონაწილე როცა ერთსა და იმავე

¹⁾ Над. музык. этнографической комиссiи, в

сговориться и разобрать, записана ли эта
пѣсня такъ, какъ ее исполняютъ народъ въ
деревняхъ или нѣтъ? Если одинъ дастъ
вердительный отвѣтъ, то другой очень часто —
отрицательный. Явленiе это, перѣдкое среди
насъ, должно быть объяснено, по моему мнѣ-
нiю слѣдующимъ: среди пѣвцовъ всякой де-
ревни Грузiи принято дѣлиться на хоры,
состоящiе изъ четырехъ или болѣе человекъ.
Эти пѣвцы до того снѣлись другъ съ дру-
гомъ, что если кто-нибудь изъ нихъ слу-
чайно попадетъ въ другой хоръ, то почти
не сумѣетъ ориентироваться въ немъ и пѣть
въ ладъ такъ же, какъ съ привычнымъ дан
него хоремъ, хотя бы даже и пѣвцы бы-
ли хорошо знающiе грузинское пѣнiе.
Всякiй пѣвецъ, взятый изъ любого органи-
зованнаго хора, при исполненiи одной и той
же пѣсни, хотя и не выходитъ изъ общихъ
рамокъ мотива и не измѣняетъ характера
его, тѣмъ не менѣе исполняетъ ее по свое-
му, съ варiацiями ему удобными, отдается
собственной фантазiи и украшаетъ пѣсню все
новыми и новыми «мелизмами»¹⁾. Вслѣдствие
этого какъ первый, такъ и въ особенности
второй голосъ, — который въ этомъ отноше-
нiи имѣетъ особое значенiе вообще въ груз-
напѣвахъ, не можетъ хоть сколько нибудь
не измѣниться. Такимъ образомъ и вси
пѣсни, если вы знаете ее въ одномъ испол-
ненiи, можетъ показаться не совсѣмъ знако-
мой.

Мнѣ приходилось сталкиваться и съ та-
кимъ случаемъ, когда хорошiй пѣвецъ отка-
зывался отъ пѣнiи, если съ нимъ не было
пѣвца изъ его круга, съ которымъ онъ снѣл-

¹⁾ Мелкiя, укр. шающiя мелодiю ноты.
Москва 1908 г.

სიმღერას ამბობს, საერთო კილოს ფარგლი-
დამ თუშკა არ გამოდის, არც თუ ხასიათს
უცვლის, მაგრამ თვითნებური მათგანი თავისთ-
ბურად, მიხერხებულად ხის მიხერხა მოხერხით
ასრულებს, საკუთარ ოცნებას მისდევს და სა-
ზოგადო ჰანგს ახალ ახალი სამკაულებით („მე-
ლიზმებით“) ¹⁾ ჰქარავს. ამის გამო, როგორც
პირველი ხმა, ისე მომეტებულად მეორეც, რო-
მელსაც ამ მხრით განსაკუთრებით ღირსება
და მნიშვნელობა აქვს საზოგადოდ ქართულ
სიმღერა გალობაში, შეუძლებელია, რომ ცო-
ტად თუ ბევრად მარცხ არ იცვლებოდეს. ასე,
რომ თუნდაც, კაცს მთელი სიმღერაც ერთ
გუნდისაგან შესწავლილი ჰქონდეს, მეორე
გუნდს რომ ამღერნოს ერთის მოსმენით თა-
თქმის იუსუბობა კიდევ.

ამისთანა შემთხვევასაც კი შევსწრებივარ,
როცა ერთ სოფელს კარგ მომღერალთაგანს,
როცა თან არა ჰყოლია მეორე, მასთან შეჩვე-
ული მომღერალთაგანი სიმღერის უარი უთ-
ქვამს. აი სწორედ ეს არის მიზეზი, რომლის
გამოც ზოგჯერ მომღერლები და ქართული
სიმღერების მკოდნე პირნიც-კი ვერ შეთან-
ხმებულან ერთი ერთ-მანერთაში სიმღერების გა-
რჩევის დროს და ამბობენ ხოლმე: „თუშკა
კილოთი ჩამოჰკავს, მაგრამ ვგონებ ის სიმღე-
რა არ უნდა იყოს!“ იმას ხომ არ იფიქრე-
ბენ, როცა ცოტათი განსხვავდებიან ერთმა-
ნერთშიო!

ბევრს ამისთანა შემთხვევათაგან რომლის
მოწამეც ვე ვყოფილვარ და რომლის ჩამოთ-
ვლა აქ მეტად მიმაჩნია, მოვიყვან მხოლოდ
ერთს; ერთ და ერთს, ფილარმონიულ საზო-
გადოების მიერ გამართულს კონცერტზედ, სა-
დაც პროგრამაში მოთავსებული იყო ორი
გურული სიმღერა; „ონი მიინდი“ № 6, და
„ალი ფაშა“ № 12, ²⁾ სხვათა შორის გურუ-
ლებიკ ბეგრნი დაესწრნენ. ანტრაქტის დროს
გამომესაუბრნენ ამ სიმღერების შესახებ და

სა. Это то и является причиной того обстоя-
тельства, что и двое пѣвцовъ и знатоковъ
груз. пѣсенъ иногда не могутъ договориться
во время разбора этихъ пѣсенъ и говорятъ,
что, несмотря на сходство въ напѣвѣ, пѣ-
сня имъ кажется другой!

Изъ массы случаевъ, свидѣтелямъ коихъ
мнѣ пришлось быть и говорить о которыхъ
я считаю излишнимъ, приведу лишь одинъ:
на одномъ изъ концертовъ, устроенныхъ
груз. филармоническимъ обществомъ, между
прочими номерами въ программу помѣщены
были двѣ гурійскія пѣсни „Инди минди“ №
6 и „Али Паша“ № 12¹⁾. На этомъ концер-
тѣ между прочими присутствовалъ и много
гурійцевъ. Во время антракта они вступили
со мною въ разговоръ по поводу этихъ пѣ-
сенъ и нѣкоторые изъ нихъ спросили,
не ошибочно ли были именованы мною
эти пѣсни, такъ какъ онѣ не походятъ на
указанныя въ программѣ номера, и называли
исполненныя пѣсни кто „Хелхвани“, кто
„Мгзаврули“ (походная) и др. Но одинъ изъ
присутствовавшихъ гурійцевъ изъ сел. Акети,
притомъ недурно знавшій гурійскія пѣсни,
сталъ убѣждать моихъ собеседниковъ, что
исполненныя пѣсни были какъ разъ тѣ, ко-
торыя указаны въ программѣ, и точно такъ
же исполняются у нихъ. Поэтому, если
кто либо изъ знатоковъ груз. пѣсенъ встрѣ-
тится съ подобнымъ явленіемъ, то въ этомъ
не наша вина, какъ показываютъ вышеупо-
мянутые примѣры. Не можемъ же мы, собира-

¹⁾ მოკლე ზომის, — მელიდიის შესვლამოტი ნო-
ტები.

²⁾ ეს ორი სიმღერა თავიანთი რამდენიმე „ვა-
რიანტებით“ ჩაწერილი მაქვს სოფ. აკეთში, შუა-გულ
გურიაში და თანაც საუკეთესო მომღერლებისაგან.

¹⁾ Эти двѣ пѣсни съ ихъ нѣсколькими вари-
антами записаны мною въ сел. Акети, въ цен-
тральной части Гуріи, и притомъ въ исполненіи
лучшихъ пѣвцовъ.

ზოგმა მათგანმა მიიხრა; ეს სიმღერები შეცდომით ხომ არა გქონდა დასახლებული, რადგან მაგ ჰანგებს არა ჰგვანანო, და დასახლებულს ზოგმა „ხელჩავად“, ზოგმა „მგზავრულად“ და სხვა; მაგრამ ერთმა მათგანმა, სწორედ სოფელ აკეთელმა, მასთანვე გუგული სიმღერე ზის არა ურიგოდ მკოდნემ დაუწყო მტკიცება ჩემს მოსაუბრეებს, რომ ეგ სიმღერები სწორედ ის სიმღერებია, რომელიც მე პროგრამაში დამისახლებია და ჩვენშია სწორედ ვერ მღერიანო. მაშასადამე ეს შემოხსენებული საბუთები ნათლად გვიმტკიცებს, რომ თუ რომელიმე ქართული სიმღერების მკოდნე პირი ამ მოვლენას შეცდომად სთვლის, ჩვენი ბრალი არ უნდა იყოს. ჩვენ სიმღერების ჩაწერალებს ხომ არ შეგვიძლიან, ერთი და იგივე სიმღერა,—მით მომეტებული, როდესაც, როგორც კილოთი, ისე ხასიათით ერთმანერთში კოტათი განირჩევა, ყოველ სოფელში განსაკუთრებით გადავიღოთ. ჩვენ ჩაწერით მხოლოდ იქ, სადაც შემთხვევა ხელს შეგვიწყობს და სადაც როგორც თვით სიმღერა, ისე მომღერლებიც მოგვეწყობიან.

ამისთვის ნებას ვაძლევ ჩემს თავს, ვავაფრთხილო ყველა ამ საქმის მიმდევარი მუსიკოსები, რომ თუ ვინცოთაა ამ საკითხის შესახებ ვისთანმე ბაასი მოუხდეთ, ყოველ შემთხვევისათვის შზად იყენენ და შემოხსენებული ახსნით ისარგებლონ; ამ საკითხის გამო—რამდენათაც ჩემმა რამდენისამე წლის გამოცდილებამ მაჩვენა, მე მტკიცედა ვარ დარწმუნებული, ჩემთვის ეკრძოდ ეს ეპეს ვაგრევა.

ყოველ შემთხვევაში მე აზრადღე არა მაქვს, ეს ჩემი ახსნა ძალად ვისმე თავზე მოვახვიო. პირ იქით, ყოველსავე საფუძვლიანს შენიშვნას, როგორც ამ საკითხზედ, ისეც საზოგადოდ ქართული მუსიკის ჩემს შეხედულებაზედაც დიდს ყურადღებით მოვისმენ და მადლობითაც მივიღებ.

დასასრულ ჩემს თავს მოვაღედა ვრაცხ უღრმესი მადლობა უძღვნა ტფილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოების გამგეობას, ტფილისის გუბ. თავად-აზნაურთა საკრებულოს, ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ

თელი წესენ, одну и ту же пѣсню записывать въ каждой деревнѣ особю, тѣмъ болѣе, что они мало отличаются другъ отъ друга какъ напѣвомъ такъ и характеромъ.

Поэтому я позволяю себѣ предостеречь всѣхъ занимающихся этихъ дѣломъ музыкантовъ, чтобы они на всякій случай были готовы и воспользовались вышеупомянутымъ объясненіемъ въ случаѣ, если имъ придется бесѣдовать съ кѣмъ-нибудь по данному вопросу. Я же лично, благодаря опыту моему въ продолженіе нѣсколькихъ лѣтъ, убѣжденъ въ правильномъ разрѣшеніи этого вопроса.

Однако, я дажекъ отъ мысли навязывать кому-либо это свое объясненіе; напротивъ, я съ большимъ вниманіемъ выслушаю и приму съ благодарностью всякое основательное замѣчаніе, какъ въ отношеніи данного вопроса, такъ вообще и относительно моего взгляда на грузинскую музыку.

Въ заключеніе считаю своимъ долгомъ выразить глубочайшую благодарность Правленію Тифлискаго Грузинскаго Филармоническаго о на, Тифлисскому Дворянскому Депутатскому Собранію, Обществу распространенія грамотности среди груз. населенія и тѣмъ частнымъ лицамъ, которыя оказали мнѣ матеріальную поддержку въ дѣлѣ собиранія пѣсень и изданія этого труда. Кроме того считаю долгомъ принести особую благодарность еще слѣдующимъ лицамъ: учителю Тифлис. первой мужской гимназій, Ив. Ѡ Нижарадзе, — свану родомъ, не пожалявшему своего времени и оказавшему мнѣ большую помощь въ распредѣленіи сванскаго текста, а также сообщеніемъ многихъ историческихъ матеріаловъ, князю Татархану Дадишкеліани, священникамъ Виссаріону и Георгію Нижара-

РУССКІЙ ТЕКСТЪ КЪ ПѢСНЯМЪ.

Пѣсни имеретинскія

1. Дэли Одэліа ')

Дэли одэліа!
Солнце ярко блещеть,
Но безъ тебя оно
Въ глазахъ моихъ меркнетъ.

2. „Ори дэла“.

Аба діо оридэла,
А дэло водэласа,
Ори водэла
Дила водэли водэла
Ориро реро а дилаво да э!

Пѣсни гурійскія

3. „Аба дэли“

Аба дэли нанина
Дэли одэліаса
Дила вадила о!

4. Походная (длинная)

Аба дэли э!
Дила волэлао нанина о!
Дэла водэли водэла
Диль дила вадила нанина о!

) Припѣвъ не переводится.

5. „Мраваль Жаміеръ“

Многая лѣта.

6 и 7. „Инди минди“

Среди поля земляника...
Зорюшка моя, взгляни-ка,
Дай испить родникъ безсмертья —
Сумракъ взора разгони-ка.

8. Дэли одэли одэла.

Дэли одэли одэла,
Аба дэли одэли нанина.

9. Вадила (плясовая)

Соколь, ястребъ—обѣ птицы
Вѣдь приучены къ охотѣ.
Будь то мальчикъ или дѣва
Танцовать умѣютъ каждый.
Хорошо танцуй-же дѣва,
Красотой его сжигая;
Юноша, танцуй умѣло,
Чтобъ помочь въ тебя влюбленной!

10 и 11. „Хелхави.“

Аба дэли водила
Диль дила вадила нана о!
Одила нана дила
Аба дэліасао адиласа э!

12. „Али Паша“

Али Паша измѣнилъ намъ
И завелъ насъ въ Квирикети;
Самъ забралъ онъ груду денегъ,
Насъ же предалъ въ вражьи руки,
Но и съ нимъ не стало ладно:
Бичевой сташили въ судно!
Воплъ и стоны раздавались
Тамъ за Супсой въ Баилетахъ!

13. „Маленькая милочка“

Крошечка—возлюбленная!
Что-жъ убила мое сердце?
Выростилъ тебя я въ клѣткѣ
Какъ майскаго соловья,
Сердце я тебѣ отдалъ,
Душу также преподнесъ;
Крошечка—возлюбленная!
Такъ за что-жъ ты измѣнила
И другаго предпочла,
Промѣняла ты меня?
Лучше съечь теперъ меня
Или въ морѣ утопить.
Крошечка—возлюбленная!
Ты убийца безъ души,
Вскормленная въ клѣточкѣ,
Майскій соловей ты мой!

Пѣсни рачинскія

14. „Аба дэли одэліа“

Аба дэли одэліа
Дэли одэли одэла о!

15-а На народн. стихи „Арсень“

Словомъ мѣрнымъ нашъ пѣвецъ
Воззвалъ къ всевышнему Творцу,
„Богъ да дастъ тебѣ побѣду,
Одзелашвили Арсень“ и. т. д.

15-б. „Тамбилъ лыпашъ“

Славный Тамбилъ Гоштелани
Я всегда въ пути, въ дорогѣ,
Выше я иду Кахури
И Кахурцевъ вопрошаю;
— А, куда Курданъ путь держить?
— Шествовалъ Курданъ въ Осетью.
— Какъ я счастливъ, я покоенъ!

Пѣсни сванскія

16. Гимнъ св. Георгію.

Уй, уй, эо, и,
Уй, ай, ва,
Слава Тебѣ,
Святый душе, Боже, о!

17. „Кансавъ Кипиани“.

Кансавъ Кипиани вѣчно молодѣ
и безсмертенъ:
Люди храбрые въ Бахасѣ вы съ
нимъ дрались,
У васъ на плечахъ были ружья
чудныя
Ружья чудныя — тонкоствольныя.
А вы трусы отъ страха всѣ въ ло-
шинѣ лежали, и. т. д.

18. „Буба Накучела“

Дядя какучела!...
Дядя водочки желаетъ...
Мы всѣ по бокалу выпьемъ...
Сердцу это приятно будетъ...
и. т. д.

19. „Вой ди во“.

Я любовью весь горю!
Ты меня сожгла любовью
„вой ди во“.
—
Я доверился сгубила
Плакать горькою заставила слезой,
„вой ди во“.
—
Глазки я черные люблю
Въ сердцѣ они страсти пробуждаютъ
—
Съ клятвой скажу — признаюсь,
Хоть ты не родной мнѣ, а далекой,
„вой ди во“.

Все же буду вѣренъ я тебѣ
И сгорию къ тебѣ любовью вѣчною
„вой ди во“

20. „Лемчилюіаияш“

Достоинъ ты жить до старости,
Нашъ славный, Геворгушка!
Вѣчно бродишь по лѣсамъ
И съ собою лиру носишь.
На травушкѣ-жъ про запасъ
Пасется твоя жирная овечка!
Всюду кости дикихъ козъ
У тебя валяются.
У ручья-же близъ лѣска
Шкуры ихъ тобой разложены:
Отъ твоего мѣткого выстрѣла
Нѣтъ житья дикимъ козамъ.

21. „Шуршана“

Дѣвицу нѣкую звали Шуршана;
Она на пяти пальцахъ носила ко-
лечки.
На кольцахъ чудно былъ выведенъ
огородъ, —
Въ немъ въ серединѣ стояло дерево;
Орель на вершинѣ его гнѣздышко
свилъ себѣ,
Гнѣздышко было изъ шелка:
Яички лежали жемчужныя
Дѣтки были изъ яхонта!

22. „Похоронное шествіе“

Ой, ай, вай діэ, оі оіо,
Диводэ тіэ ой, ай, во,
Воджа діэли воі, води воі

23. „Охотничя“

Ори да—охотничья
Дэли о!
Взялся за охоту!...
О, ри, ра, о!

24. „Царица Тамара“

Царица Тамара!
Кто съ тобой сразился, Тамара?
Кончила ль сражаться ты?
Куда дѣла ты сорочку?
Гдѣ уборъ твой головной?
— Уборъ въ Ашара¹⁾ забыла
Гдѣ-жь башмакъ твой, Тамара?
Ори дэла,²⁾ Тамара!
Вотъ и башня, Мурскій замокъ³⁾,
У амбразуръ орлы вьются
Внизу туры отдыхаютъ...
Алмазны зубки у Тамары,
Косы шелковы у ней,

¹⁾ Дорога изъ Кутаиса.

²⁾ Придѣвъ не переводится.

³⁾ Мурскій замокъ въ Цагерахъ, на границѣ Сванетіи, отъ Кутаиса два дня пути верхомъ.

Ори дэла Тамара!
Царица, ты, Тамара!
Нѣтъ лошади у Тамары,
Нѣтъ сѣдла у нея!...
„Я уборъ сняла въ Ецерахъ“).

25. „О сабрела Намхсуръ Джачвліанъ“

О несчастный я, Намхсуръ Джач-
вліанъ!
Живу я въ концѣ Ладрари,
Тѣснить меня Исламъ Дадикеліани.
Скрылся я за крутой скалой,
Ни откуда нѣтъ выхода.
Трехъ дѣтей я потерялъ,
Если бь грѣха не боялся,
Сейчасъ бы головы (у враговъ) снялъ
Осѣдлайте-жь мнѣ коня;
Сяду на него, я на старого кота,
Выше Кораръ черезъ Байнамъ про-
беруся,
Тихо такъ, что и волосъ на голо-
вѣ не зашевелится.

26. „Іавъ Халди“

Чудная мѣстность Халди-Бebutи¹⁾
Деревня Халди—Шушпары²⁾
Ниже Шушпары—Квіани³⁾
Ниже Квіани—Зіани
Зіани-наши друзья!

¹⁾ Сванетская деревня.

²⁾ Слича сванскую деревню Эбути.

³⁾ Слича Супаръ.

⁴⁾ Буквально: каменная мѣстность-Имеретія.

32-а. „Шааама, шама, рера“

Шааама, шама, рера¹⁾
Ори, орира о!

32-в. „Орира, рира“

О, рира, рира
Ори, ори орира о!

33. „Шина вогиль“

Боярышнѣ гадокъ баринѣ!
Ой боярышня Гэгэ²⁾

Пѣсни карталино-кахетинскія.

34. „Пѣснь пахарей“

Ай да!
Когда я могла бѣ участіе
Въ собраніи молодцевъ принять,
Съ ума сопили бы дѣвчата,
Шествіе молодцевъ видя.

35. „Плясовая“

Аралаи ари арало
Арнану аралали аралэ³⁾
Дѣва, мамина дочурка
Такъ зачѣмъ ты приуныла?

¹⁾ Припѣвъ не переводится.

²⁾ Советъ. имя.

³⁾ Припѣвъ.

Мать твою тебя уложить!
Если-жъ нѣтъ, что-бъ онѣ
Кто протянетъ къ тебѣ руку—
Кто возлюбленную отниметъ?
Сошью тебѣ красное платье
И узорами украсу,
Расцѣлю тебѣ красивыя глазки
И обойму я шейку хрустальную!
Красотка мнѣ твердить все:
„Не оставь меня, мой милый!“
— Покинуть тебя мнѣ трудно,
И забыть твою хрустальную шейку!
— Возлюбленная меня не обманетъ
И мамочку увѣряетъ:
„Мама, мама,...“
„Говорила я тебѣ!...“
„Чтобы сватовъ ты не звала!“
Меня мама много била
И отецъ до слезъ довелъ..
„Аралало“ и отецъ до слезъ довелъ.

36. „Бѣлоснѣжная“

Ай да—золото мое;
Золото было на лугу, діэло!
У золота сидѣла бѣлая женщина,
діэло,
Вблизи сидѣла роза женщина, діэло о!

37. „Аробная“

Аралало!
Ай ты мой буйволъ черный
Ярмо тебя отягощать будетъ?
Въ чемъ я предъ тобою провинился?
Лѣтомъ на травкѣ тебя я пасть!

Зимой на соломе́ держать!
 Что за счастье утерала я невеста!
 Вѣтеръ „чикила“ (головной уборъ)
 сорвалъ,
 „Сашублэ“ (тоже) вода унесла

38. „Свадебная“.

Аралало аралалэ.
 Варталало ариарало¹⁾.

39. „Чонгуру“.

Чонгури, ай чонгури!
 Чонгури, моя чонгури!

¹⁾ Припѣвъ.

Въ дальней странѣ изъ ^{дерева} ^{бач}
 Играю на ней одной рукой,
 Струна звенить игриво,
 Чонгури, моя чонгури!

40. „Чаируло“.

Ахъ, хоть бы мнѣ, твоей матери,
 твои боли,
 Ты, сынокъ мой безшабашный,
 Весь израненный, искрошенный!
 Не излечимый лекарствомъ!
 Арали, аралало да! варталало э!').

¹⁾ Припѣвъ.

სათაური. ОГЛАВЛЕНИЕ.

იმერული სიმღერები. ПЪСНИ ИМЕРЕТИНСКІЯ.

№ №		გვერ. стр.
1.	„ოდელიან“ „Одѣліа“	3
2.	„მთა დელა“ „Ори дела“	4

გურული სიმღერები. ПЪСНИ ГУРІЙСКІЯ.

3.	შაკლე მგზავრული. Походная. (короткая).	5
4.	გრძელი მგზავრული. Походная. (длинная).	6
5.	მრავალ ქაშიერ. „Мравალъ жаміеръ“ (Многочлѣтне застольная пѣсня)	11
6.	ინდი მინდი. „Инди минди“	12
7.	ინდი მინდი. ზინკელის ვანანტა „Инди минди“ (вариантъ перваго).	14
8.	„დელი ოდელი ოდელა“ „Дѣли одѣли одѣла“	15
9.	„ვადილა“ სტეკვათა. „Ваділа“ (плюсован.)	16
10.	ხელხავი. „Хелхави“	17
11.	ხელხავი ზინკელის ვანანტა. „Хелхави“ (вариантъ перваго)	22
12.	ალი ფაშა. „Али Паша“	24
13.	ზატანა საყვანელა. Маленькая милочка.	26

რეჭული მუსიკალური სიმღერები. ПЪСНИ РАЧІНСКІЯ („мествире“)

14.	„აბადელი ოდელიან“ „Аба дѣли одѣліа“	28
15 ^a	ანსენას ლექსზედ. „Арсенъ“ (на народн. стихи)	29
15 ^b	თამბილ ლექსზედ. „Тамбіль лыпаштъ“	30

სვანური სიმღერები. ПЪСНИ СВАНСКІЯ.

16.	ჯგერანტი ¹⁾ Гимнъ св. Георгію.	31
17.	ვანსავ ეაფიანე. „Кансавъ Кпѣіане“	32

1) ამ საკუბის ახსნა, თუ რაკონ უნდა გამოთქვან თვათ ტუქსტში ახის
 2) მთაყვანილა. 1007 Печатня В.Гроссе въ Москвѣ.

საქართველოს
 ეროვნული
 ბიბლიოთეკა

№№

18.	ბუბა ქაქუჩელა. „Буба Какучела“	38
19.	„ვოი დი ვო“ „Вои ди во“	34
20.	ლემჩილიაქიაშ. „Лемчилияакиаш“	35
21.	ქალს ვისჲე. „Шуршана“	37
22.	ჩანო. Похоронное шествіе. (Гимнъ).	38
23.	სახადიანო. Охотничья.	39
24.	თამარ მეფელა. Царица Тамара.	40
25.	ა საბღელა ჩამქსუნ ჯახელან. „О сабрела Намхсურъ Джачвლიანъ“	41
26.	აგ ქალთი. „Іавъ Калти“	43
27.	ნა ვქნა? Что дѣлать?	44
28.	ლილე. „Лило“	46
29.	დიდებო თანინგელანს. Гимнъ Архангеламъ.	48
30.	ფერსული. . . . . Хороводная	49
31.	„ვოი სანკანა“ . . . . . „Вои сарера“	50
32 ^ა	„შაიამა შამარერა“ (სატკეპნებო) „Шаіама шамарера“ (Плясовая)	51
32 ^ბ	„შინან რინა“ . . . . . „Орира рира“	52
33.	„შინა ვოგილ“ . . . . . „Шина вогилъ“	—

ქართლ-კახეთი სომღერები. ПѢСНИ КАРТАЛИНО-КАХЕТИНСКІЯ.

34.	სომღენთ თახნის დროს. Пѣснь пахарей.	53
35.	სატკეპნო. Плясовая.	55
36.	აქროს დიქლო. Бѣлоснѣжная.	57
37.	უბმული. Аробная. (путевая).	58
38.	შეურული. Свадебная.	60
39.	ჩონგურა. „Чонгуро“	62
40.	ჩაკრული. „Чакруло“	64

შორი დედა.

№ 2.

„ОРИ ДЭЛА“

საქართველოს
საზღვრის დაცვის
სამსახურის

(სიმ. სხნაირება ქსეშიში ————— Въ сел. Саниора въ Кавхет.)

Maestoso (♩ = 66)

შორი დე - ლხ,   ხ ბხ დე - ლო   ვო - დე - ლხ

ხ ბხ დო - ა   შორი დე - ლხ   ხ ბხ დე - ლო   ვო - დე - ლხ - სხ,

შორი დე - ლხ,   ხ ბხ დე - ლო დე - ლხ,

შო - რი   ვო - დე - ლხ   ხ ბხ დო - ა   დიღ ვო - დე - ლხ   დხ   დიღხ ვო - დე - ლი   ვო - დე - ლხ   დხ

შო - რი - ნხ   დხ   რი ვო - დე - ლხ   შო!   დიღ ვო - დე - ლხ   დხ   დიღხ ვო - დე - ლი   ვო - დე - ლხ

შო - რი   ვო - დე - ლხ   შო!   დიღ ვო - დე - ლხ   დიღხ ვო - დე   შო!

შო - დი - ლხ   დხ   შო - რი დი - ლხ   ხ ბხ - დი - ლხ - სხ   შე!

შო - დი - ლხ   დხ   შო - რი   შო - რი   დე - ლხ   ხ ბხ - დი - ლხ - სხ   შე!   დი ვო - დე - ლო

შო - დი - ლხ   დხ   შო - რი დი - ლხ   ხ ბხ - დი - ლხ - სხ   შე!

ო - ხ   დი - ა   დხ   შო - დი - ლხ - სხ   ხ ბხ - დე - ლო

ო - ხ   დი - ა   დი - ლხ   შო - დი - ლხ - სხ,   ხ ბხ - დე - ლო   დხ

ო - ხ   დი - ლხ,   შო - დი - ლხ - სხ,   ხ ბხ - დე - ლო

1.) Звукъ fa, слышится немного выше.

გო - დე - ლხ   ხ - ბხ დი-ლო   დიდ გო-დე-ლხ დხ   დი-ლხ გო-დე-

შო-ნი - ნო ნე - ნო დხ   შო!   დიდ გო - დე-ლხ დხ   დი-ლხ გო-დე-

გო - დე - ლხ - სხ   შო!   დიდ გო-დე-ლხ დხ   დი-ლხ გო-დე-

ლო - ხ - სხ   შო - - ნი   შო-ნი ნე-ნხ გო-დხ   შხ-დი-ლხ-გო დხ   ჭე!

ლო   1) გო-დე-ლხ დხ   შო-დი-ლხ დხ   შო-ნი ნე-ნხ გო-დხ   შხ-დი-ლხ   დხ   ჭე!

ლო - ხ - სხ   შო - - ნი   შო-ნი-ნხ   დხ   შხ   დხ   ჭე!

ბურული სიმღერები. ПЪСНИ ГУРІЙСКІЯ.

ხბხ დელო.²⁾   № 3.   „АБА ДЪЛИ“³⁾
 ხბხ სოთე შემოქმედო. - Зап. въ сел. Шемомкмедо)

Allegro risoluto con marziale. (♩ = 12)

I ხმხ.

II ხმხ.

III ხმხ.

შო

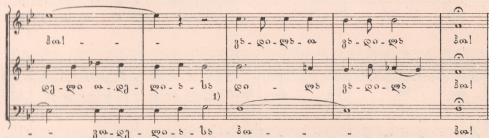
ხ - ბხ დე-ლო

ხ - ბხ დე-ლო   დე-ლო დე-ლო   დე-ლო დე-ლო   ხ - ბხ დე-ლო.

1) Нота la въ сравненіи съ фортеціано слышится немного ниже.
 2) მოკლე ჭეზუკურელო.
 3) Короткая походная пѣсня.

მამა! - - - - - მამა - - - - -
 ნა - ნა - ნა ნა - ნა - ნა მამა! დე - ღებ, ნა - ნა დე - ღებ
 მამა! - - - - - მამა - - - - -

მამა! - - - - - ვა - დე - ღებ - ა ვა - დე - ღებ მამა!
 დე - ღებ ა - დე - ღებ - ნა - ნა 1) დე - ღებ ვა - დე - ღებ მამა!
 - - - ვა - დე - ღებ - ნა - ნა მამა - - - - - მამა!

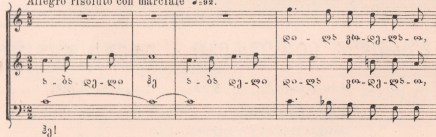
მეზვეტულო. 2)

№ 4.

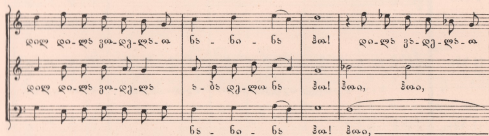
ПОХОДНАЯ. 3)

(სათვ. აკოტო, - ვხ სელ. აკოტი.)

Allegro risoluto con marziale ♩=92.

დე - ღებ ვა - დე - ღებ - ა,
 ნ - ბებ დე - ღებ მე ნ - ბებ დე - ღებ დე - ღებ ვა - დე - ღებ - ა,
 მე!

დე - ღებ ვა - დე - ღებ - ა ნა - ნა - ნა მამა! დე - ღებ ვა - დე - ღებ - ა
 დე - ღებ ვა - დე - ღებ ნ - ბებ დე - ღებ ნა მამა! მამა, მამა,
 ნა - ნა - ნა მამა! მამა, - - - - -

1.) Звучить между sol и sol².

2.) ტბქლო.

3.) Данича.

ქართული
მუსიკის
კონსერვატორია

შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი-რა დი-ღებ დი-ღებ ვა-დე-ღებ-ო,

შე - წი, შე - წი, შე - წი, შე - წი, შვი-რა დი-ღებ დი-ღებ ვა-დე-ღებ-ო

შვი! შვი-რა დი-ღებ დი-ღებ ვა-დე-ღებ

დიღ დი-ღებ ვა-დე-ღებ ნი-ნი-ნი შვი!

ნი-ნი-დე-ღებ ვა-დე-ღებ ნი-ნი-ნი შვი! დე-ღებ ვა-დე-ღებ ვა-დე-ღებ

შვი! ნი-ნი-ნი შვი! შვი!

დე-ღებ ვა-დე-ღებ-დე-ღებ ვა-დე-ღებ შვი! ნი-ნი-ნი, შვი, შვი, შვი,

დე-ღებ ვა-დე-ღებ-ღებ-ნი ნი-ნი-ნი, შე-წი, შე-წი,

შვი! ნი-ნი-ნი, შევი, შევი,

შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი, შვი დი-ღებ ვა-დე-ღებ-ო,

შე - წი, შე - წი დე-ღებ ვა-დე-ღებ ვა-დე-ღებ-ო,

შვი! დი-ღებ ვა-დე-ღებ-ო,

1) Звукъ между si и si b.

Un poco piu mosso.

ქართული
მუსიკის

ს - ბს დი-ღას ვო-დე-ღას-ო ს - ბს დე-ღას ნს ჭეი!

შო - - - დი ს - ბს დე-ღას ვა-დი-ღას, ჭეი, ჭეი, ჭეი, ჭეი, ვა-დი-ღას

შო ვო-დე-ღას-ო ვა - დი - ლა, ჭეი, ჭეი, ჭეი, ჭეი, ჭეი! —

დი - ლა ვო-დი-ღას - ო ს - ბს დი-ღას ვო-დე-ღას - ო ნს - ნი - ნს,

დი - ლა ვო-დი-ღას - ო ს - ბს დი-ღას ვო-დე-ღას ს - ბს დი-ღას - ნს,

ვო-დი-ღას, ო შო ვა-დი-ღას, ნს - ნი - ნს.

ჭეი, შაი, შაი, ნს-ნს დიღას ვო-დე-ღას-ო

შაი, შაი, შაი, შაი, შაი, შაი, დე-ღას დი ვო-დე-ღას, ნს-ნს დიღას ვო-დე-ღას

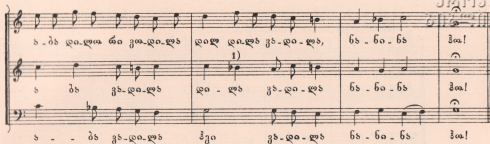
ჭეი! — დი - - ლას ვო-დე-ღას

შო! ჭეი, ჭეი ჭეი, დი-ღას დღღღღღღღღღღ ვო-დე-ღას

ს - ბს დე-ღას ვო-დე-ღას ნს - ნი - ნს, დე-ღას ვო-დე-ღას ვო-დე-ღას, დღღღღღღღღღღ ვო-დე-ღას

შო! ნს - ნი - ნს ჭეი, ჭეი, ჭეი! —

1) Si ს немного выше.

ბ - ბს დი-ღოა რი ვო-დი-ღაბ დიღ დიღა ვს-დი-ღაბ, ნს - ნი - ნს ჰოა!
 ბს ვს-დი-ღაბ დი - ღაბ ვს-დი-ღაბ ნს - ნი - ნს ჰოა!
 ბ - - ბს ვს-დი-ღაბ ჰეი ვს-დი-ღაბ ნს - ნი - ნს ჰოა!

მონკადა ყაძიკობ. № 5. „МРАВАЛЪ ЖАМІЕРЪ.“⁽¹⁾

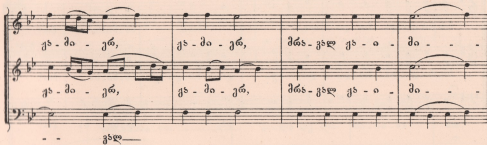
(სოფო აკეთიძე.)

(Въ сел. Акеги.)

Moderato. ♩=88.

მონკადა ქს-ძი-კრ მონკადა ქს-ძი - ე - - რთა, მონ - ვადა
 ქს-ძი - ე - - რთა, მონ - ვადა
 ე - - რთა, მონ - -

ქს-ძი - კრ, ქს-ძი - კრ, მონ-ვადა ქს - ი - ძი - -
 ქს-ძი - კრ, ქს-ძი - კრ, მონ-ვადა ქს - ი - ძი - -
 - - ვადა -

კრ, მონ - - ვადა ქს - ძი - - კრ.
 კრ, მონ - - ვადა ქს - ძი - - კრ.
 (1) 2

1) Многогласіе-застольная пѣсня.

2) Нота la, въ народѣ часто поется и какъ la ♭.

ინდი მინდი. №6. „ИНДИ МИНДИ“

(საფ. აკეთში.)

(Въ сел. Авети.)

Allegro animato. $\text{♩} = 108$.

ინდი მინდი ინდი მინდი ინდი მინდი
 შოა! შოა! შოა! შოა!

ინდი მინდი ინდი მინდი ინდი მინდი
 შოა! შოა! შოა! შოა!

ინდი მინდი ინდი მინდი ინდი მინდი
 შოა! შოა! შოა! შოა!

ინდი მინდი ინდი მინდი ინდი მინდი
 შოა! შოა! შოა! შოა!

საქართველოს
საქართველოს

ო - - - რი-ნი-რი-ნიო დიღ დიღს ვა-დი-ღს-ა

ჰო - - - რი-ნი-რი-ნიო ვა-დი-ღს-ა

დი-ღს ვა-დი ჰო! ჰო! ბს - მს

ნს - ნი-ნს ი - ა დი - ლს ვა-დი-ღს-ა ვა-დი-ღს ვა-დი-ღს

ნს-ნი - ნს ჰო! ჰოი, ნს-ნს დი - ლს ჰო - - ი ვა-დი-ღს

ნს-ნი - ნს ჰო! ჰოი, ნს-ნს დი - ლს - სს - ა ვა-დი - ლს

ს - ბს დი-ღს-ა ნს-ნი-ნს ჰო! ი -

ს - ბს დი-ღს ნს-ნი-ნს, ჰო!

ს - ბს დი-ღს ნი - ნს, ვა-დი ლს დი-ღს ვა-დი ჰო!

- - - რი-ნი-რი-ნიო დი-ღს დე-ღს ნს-ნი-ნს ჰო!

ჰო! რი-ნი-რი-ნიო დი-ღს დე-ღს ნს-ნი-ნს ჰო!

ჰო! ნი - ნს ჰო!

ინდი შინდი ფურად შვიინდი,
კადმოსკუდი კადმობწქეინდი,

უკვდავების წუარა მსხვი
კანმინათლე თვალით ბინდი.

მე-მე-და-ვე-ბის წეს-ნამს-ვი, ვა-დე-ლი ვა-დე-ლს ნა-ნა-ნა ჰა!

მე-მე-და-ვე-ბის წეს-ნამს-ვი, ჰაი ვა-დე-ლს ნა-ნა-ნა ჰა!

4) განმანათლე თვალთა ბინ-დი, დე-ლთა ვა-დე-ლი ვა-დე-ლს ნა-ნა-ნა ჰა!

4) განმანათლე თვალთა ბინ-დი, დე-ლთა ვა-დე-ლი ვა-დე-ლს ნა-ნა-ნა ჰა!

დელო თდელო თდელს №8. „ДЭЛИ ОДЭЛИ ОДЭЛА.“
(ქალაქ, თსუტგეთში. ————— В г. Озургети.)

Allegro m.m. $\text{♩} = 152$

დე-ლი თ - დე - ლი თ - დე-ლს
ხამ ხნ ტათ-ხავ - დე - ბი - ა - თ,
დე - ლი თ - დე - ლი თ - დე-ლს
დე - ლი თ - დე - ლი თ - დე-ლს
ხამ ხნ ტათ-ხავ - დე - ბი - ა - თ,

ჰა - - ნი თ - დე-ლი-ს ნა - ნა - ნა, დე - ლი თ - დე -
დოუ, ხამ ტათ-ხავ -
ა - ბს დე-ლი თ - დე-ლი-ს ნა - ნა - ნა, დე - ლი თ - დე -
დოუ, ხამ ტათ-ხავ -
ჰა - - ნი

ლი ა - დე - ლხ დე - ლი ა - დე - ლი ა - დე - ლხ ჰა - - რა ა - დე - ლი ა -
 დე - ბი - ა - ა, მხუნადგა - შიგ - ევე - ბი - ა - ა,
 ლი ა - დე - ლხ დე - ლი ა - დე - ლი ა - დე - ლხ ბ - ი ა - დე - ლი ა - დე - ლი ა -
 დე - ბი - ა - ა, მხუნადგა - შიგ - ევე - ბი - ა - ა,
 ჰა - - რა

1. 2. Coda.

ნა - ნი - ნა, 1. ათ. ხშირ - რი წლის ბე - ბი - ა - ა ნა ჰა!
 3. ჩა - ი - რვი და და - ი - ხე - რე
 ნა - ნი - ნა, 1. ათ. ხშირ - რი წლის ბე - ბი - ა - ა ნა ჰა!
 3. ჩა - ი - რვი და და - ი - ხე - რე

ათხმადი წლის ბუბაო
 ხამ ხნ გათხოვდებიათ,
 თუ, რომ გათხოვდებიათ
 მხუნად გამოგვებათ.
 ჩაიგვი და დაიხურე
 კასტად გამოჩნდებიათ,

უმანადი წაგლისე
 გაიწათლე ებუბაო.
 ბუბაო, ბუბაო,
 ქმნა მადგამებიათ,
 დროზედ ჟვანა დაიწერე.
 თვალად გამოგვებათ.

ბუბა კანო მოიყვანე
 ჰქონდეს კაკუტებიათ,
 ის მალე დადაქრევა
 შენ რე წაგებუბაო.

1) ვაღიდაზ. (ხარკვათ) №9. „ВАДИЛА“²⁾ (Плясовая.)
 (საფ. ხეობი. — В сел. Акеги.)

Allegro moderato. (♩ = 80)
 SOLO.

ვა. დი. ლხ, ვა. დი. ლხ, 1) შე - ვანდე - ნი და მი. მი. ნო
 2) ვა. ლხ იწთავ შე - უ - ძლი. ა,
 Tutti Tenori
 შე!
 Tutti Bassi
 შე!

1) შედგან და თხნატ ტაშს ხელელებ.
 2) Исполн эти как плясовая, сопровождается хлониёмъ въ ладоши.

1. 2. 3. *pour FINE*

მე - რივ ნა - ვარდს ჩვე - უ - ლა - ი;
 ვა - ვა ი - ვეკს თუ ქა - ლა - ი.

მე! მე! მე! მე!

შევადრენი და მიძინო
 ორივ ნავარდს ჩვეულთ;
 დავლხ ორთავ შვექლიან,
 ვავეს ივეკს თუ ქალაი.

ქალთ კარგად დაუნდე,
 შენა უძნით ვავეს მვექლია!
 ვავეთ კარგად დაუნდე.
 შენგან დამვევანს ქალს უშვექლია! 1.)

სტუდენტები. №10. „ХЕЛХВАВИ“²⁾

(სიმ. სვეთია. — Вь сел. Авети.)

Allegro (♩=104)

ს . ბს დე - ღი ვა - დილხ დილდილხ ვა - დილხ

ს . ბს დე - ღი ვა - დილხ მე - ზე მე ვა - დილხ,

მე! მე მე, ჰაი - ი.

1) ქმავალ ხმის დაგვარ ლექსებს დახმლებებენ ხმ კალაზედ.

2) Между гурійскими напѣвами, помѣщаемыми въ настоящемъ сборникѣ, пѣсня эта по своей „чуждой“ для муз. уха интонаціей намъ кажется, что передана пѣвцами не совсемъ точно. Мы обращаемъ особое вниманіе на эту пѣсню и говоримъ „чуждой“ потому, что, если была бы хоть какая, нибудь возможность изложить на нотной бумагѣ всѣ тѣ передаваемые фонографомъ звуки, то получилось бы значительно больше не фронтныхъ мелод. и гармоническихъ оборотовъ, чѣмъ въ настоящемъ изложеніи. Мѣстами она записана нами положительно наугадъ; часто описывая голоса изъ перваго колѣна, да вообще вся пѣсня, плохо укладывалась въ нашъ строй. Тѣмъ не менѣе, почитая ее въ такомъ видѣ, нужно замѣтить, что мѣстами она не лишена нѣкоторыхъ муз. достоинствъ присущихъ Гурійскимъ напѣвамъ вообще; точнѣе передана первая часть. Поется до времени уборки урожая.

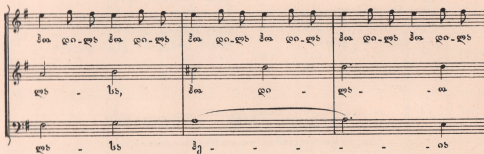

ნბ ნბ ჰო! ჰო დი-ღბ ჰო-დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ

ნბ ნი ჰო! ჰეი დი - ღბ - ა ვო - დე -

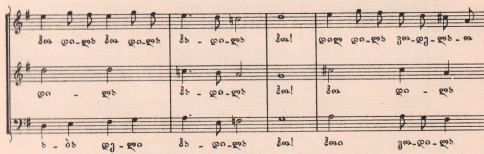
ნბ - ნბ ჰო! ჰო! დი-ღბ ვო - დე -

ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ

ღბ - სბ, ჰო დი - ღბ - ა

ღბ - სბ ჰე - - - - ა

ჰო დი-ღბ ჰო დი-ღბ ჰბ - დი-ღბ ჰო! დიღ დი-ღბ ვო-დე-ღბ - ა

დი - ღბ ჰბ - დი-ღბ ჰო! ჰო დი - ღბ

ბ - ბბ დე-ღბ ჰბ - დი-ღბ ჰო! ჰოი ვო-დი-ღბ

ბ - ბბ დე-ღბ - ა - სბ ნბ - ნი-ნბ ჰო! ჰოი, ჰოი, ჰოი, ჰოი, ჰოი, ჰოი,

ბ - ბბ დე-ღბ - ა - სბ ნბ - ნი-ნბ ჰო! ჰო დი - ღბ - სბ ჰბ-დი-ღბ

ბ - ბბ ნბ - ნი-ნბ ჰო! ჰოი, ჰოი, ჰოი, ჰბ-დი-ღბ

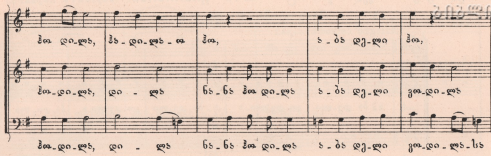

ყო - დე-ღებ, მბ დი-ღებ მბ დი-ღებ - ა ჰე! მთ დი-ღებ მთ დი-ღებ
 - მზე მთ, მბ დი-ღებ მბ დი - ღებ ჰე! ჰე

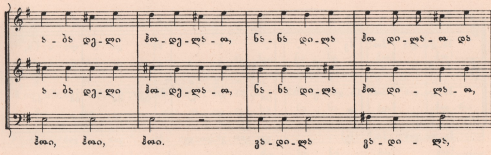
მთ!
 ღებ - ა ბ - ბს დე-ღო ნბ-ნი-ნბ მთ - - - - - დი
 - ხე მბ-თ მთ დი - ღებ - სბ ჰე - - - - - მზე მთ,

მთ დი ღებ მთ დი ღებ ნბ - ნი - ნბ მთ, დიღ დი-ღებ ყო - დე - ღებ - ა
 ღებ - ა ნბ - ნი - ნბ მთ დი - ღებ - ა დბ
 ბ - ბს დე-ღო ნბ - ნი - ნბ მთ - - - - - დი - ღებ

ბ - ბს დე-ღო - ბ - სბ მბ - დი-ღებ მთ! მთაი, მთაი, მთაი, მთაი, მთაი,
 ბ - ბს დე-ღო - ბ - სბ მბ - დი-ღებ მთ! მთაი, მთაი, მთაი, ბ - ბს დე-ღო
 ვბ - - დი-ღებ ნბ - ნბ მთ! მთაი, მთაი, მთაი, მთაი, მთაი,

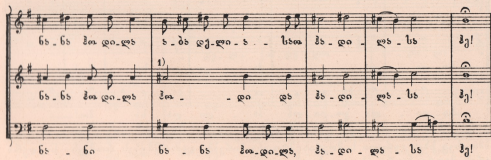
ქო დი-ღახ, ჰხ-დი-ღახ-ოა ქო, ა-ბხ დე-ღიო ქო,
 ქო-დი-ღახ, დი-ღახ ნხ-ნხ ქო დი-ღახ ა-ბხ დე-ღიო ვო-დი-ღახ
 ქო-დი-ღახ, დი-ღახ ნხ-ნხ ქო დი-ღახ ა-ბხ დე-ღიო ვო-დი-ღახ-სხ

ა-ბხ დე-ღიო ქო-დე-ღახ-ოა, ნხ-ნხ დი-ღახ ქო დი-ღახ-ოა და
 ა-ბხ დე-ღიო ქო-დე-ღახ-ოა, ნხ-ნხ დი-ღახ ქო დი-ღახ-ოა,
 ქოი, ქოი, ქოი. ვხ-დი-ღახ ვხ-დი-ღახ,

ქო დი-ღახ-სხ-ოა ჰე-ხე ჰხ-ო ქო!
 ქო დი-ღახ-ოა ქო დი-ღახ-სხ ჰხ-დი-ღახ ვო-დე-ღახ,
 ჰე - - - ჰე ჰხ-ო ა-ბხ დე-ღიო დი-ღახ ვო-დე-ღახ

ნხ-ნხ ქო დი-ღახ ა-ბხ დე-ღი-ა-სხოა ჰხ-დი-ღახ-სხ ჰე!
 ნხ-ნხ ქო დი-ღახ 1) ქო-დი-ღახ ჰხ-დი-ღახ-სხ ჰე!
 ნხ-ნხ ნხ-ნხ ქო-დი-ღახ, ჰხ-დი-ღახ-სხ ჰე!

1) Звучь ниже.

სეღისხევი. (შირველის ვარიანტი) № 11. ¹⁾ „ХЕЛХВАВИ.“ (вариантъ перваго)

(სიმე ზეკომო. - ВЪ сел. Акеги.)

Allegro comodo. (♩ = 84)

მე! — — — — — მე! — — — — —

ს - ბს დე-ღი ვა-დე-ღია-ს ს - ბს დე-ღი ვა-დე ღია-ს მს-დი-ღს

მე! — — — — — მს-დი-ღს

მს-დი-ღს მე! მე - - - - - მს - დი - ღს - სს,

მს-დი-ღს მე! მს-ღი ფე-შამ გვი-ღს-ღს - ტს ჩა-გვი-უგანს კვი-რა-კეთ-შო,

მს-დი-ღს მე! მე! დე-ღს ვა-დი-ღს მს - დი - ღს - სს,

მე - - - - - დიდს თ-დე-ღს-თა ს - ბს დე-ღს-თა,

თვია-თინ ფე-დე - ბი ს - ი - ღთ ჩვენი ჩვეუ - ყბ-ანს მტრის სს ხელ-ში

მე — — — — — მე ვა-დი-ღს მე! — — — — — დე - ღს

მს - დი - ღს, მს - დი - ღს - სს მე!

მს - დი - ღს, მს - დი - ღს - სს მე!

მს - დი - ღს ვა-დი-ღს მს - დი - ღს - სს მე!

1) ზოგნი ამ სიმღერას „ღია ფეშის“ ვარიანტს უძახიან, თუმცა როგორც თვით მომღერალე-
ლებს, ასეც სხვა გერული სიმღერის მრავალე ზირებზე დაშინწმუნეს რომ ეს სიმღერა
ანის შეთანხ ნაინი (ძველი) ხელსეხევიო!

ი - რე - ნა - ნია ჰო - დე - ღო ეო - დე - ღო ჰო!
 1. ს - ღო თუ - შხმ ტეო - ღბ - ღბ - ტბ რხ - გეო - ეეგ - ნს ჰო!
 1. ს - ღო თუ - შხმ ჰო - დი - ღბ ჰო - დე - ღო - ს ჰო - დე

ს - ბბ ი - რე - ნა, ნს - ნს ჰო! ჰო!
 ჰო - დე - - ღო - თ - დე - ღბ - სს ნს - ნს ჰო! ჰო - რე
 ღო თ - დე - ღბ - სს ჰო - - - რე ნს - ნს ჰო! ჰო!

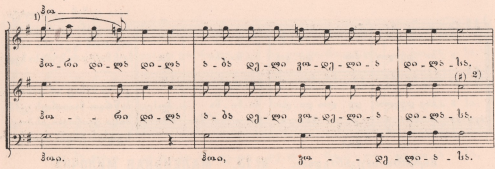
ჰო - რე თ - დი - ღბ - თ ჰო - დი - ღბ ი - - -
 ეო - დე - ღო - ს ნს - - - ნს ჰო - დი - ღბ ეო - დე - ღბ - სს,
 დი - ღბ ჰო - დი - ღბ ეო - დე - ღბ - სს,

- - - - - დე - ღო ეო - დე - ღო ჰს - დი - ღბ
 ს - ბბ დე - ღო ჰო - დე - ღო, ეო - დე - ღო, დი - ღბ
 ს - ბბ დე - ღო ჰო - დე - ეო - დე - ღო ჰს - დი - ღბ

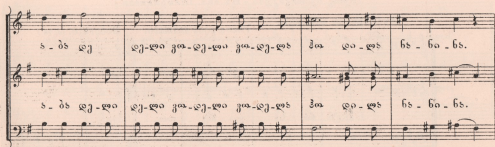

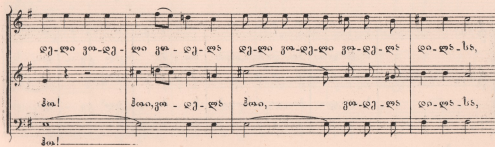
- - - ვა-დე-ლი-ბ დი-ღს-სხ შოა - დი-ღს შოაი, შოაი,
 ბ - ბს დე-ლი ვა - დე - ლი - ბ - სხ შოა! შოაი, შოაი,
 - - - ვა - დე - ლი - ბ - სხ შოა - - დი-ღს შოაი, შოაი,

1) შოა
 შოა - რა დი-ღს დი-ღს ბ - ბს დე-ლი ვა-დე-ლი-ბ დი-ღს - სხ.
 შოა - - რა დი-ღს ბ - ბს დე-ლი ვა-დე-ლი-ბ დი-ღს - სხ. (შ) 2)
 შოაი, შოაი, ვა - - დე - ლი - ბ - სხ.

ბ - ბს დე დე-ლი ვა-დე-ლი ვა-დე-ღს შოა დი-ღს ნს - ნი - ნს.
 ბ - ბს დე-ლი დე-ლი ვა-დე-ლი ვა-დე-ღს შოა დი-ღს ნს - ნი - ნს.

დე-ლი ვა-დე-ლი ვა-დე-ღს დე-ლი ვა-დე-ლი ვა-დე-ღს დი-ღს - სხ,
 შოა! შოაი, ვა - დე - ლს შოაი, ვა-დე-ღს დი-ღს - სხ,
 შოა!

1) Поеть или верхнюю или нижнюю партию.
 2) Звучь между до # и до.

ნა - ნა.ნა   ნა - ნა.ნა   ჰო - ი,   დე-ლა ვო-დე-ლა ვო-დე-ლა   დი.ლა.სა,

ნა - ნა   დე - ლა ვო-დე-ლა   ჰო.   დე-ლა ვო-დე-ლა ვო-დე-ლა   დი.ლა.სა,

ნა - ნა.ნა   ჰო!

აღი ფაშამ გვიღებდა
ჩატვიფრებს კვირიკეთში
თვითონ ფულუბი ზაღა
ჩვენი ჩატვიფრებს მტრისა ხელში.

კატეა მასზე ზნ დამართეს
ბაწით ჩაითრეს გუშა
მისი უვირილი ისმობდა
სუფსას კაღმა ბაირეთში.

ა - ბა დე-ლა   ჰო   დი - ლა   ნა.ნა . ნა   ჰო!

ა - ბა დე-ლა   დე ლა დი - ლა   ნა.ნა . ნა   ჰო!

ჰო!

შეტანს სევენტელო. № 13. МАЛЕНЬКАЯ МИЛОЧКА.

(სოფ. შეიმუშავდა - В. сел. Шемомхмед.)

Andante con sostenuto. Poco poco animato. Moderato. (♩. 76.)

1. შა - ტა - ნა სხ - უვა - ნე - ლა,   ჰეი!

1. შა.ტა. ნა სხ - უვა - ნე - ლა,   ჰეი!

ჰეი!   ხე ვა.ჰე

შა-ლა-ლა,   ჰოი და რისთვის   შო - ში - კალ გუ - ლი,

შა-ლა-ლა,   ჰოი და რისთვის   შო - ში - კალ გუ - ლი,

შა - ი - ს - დე

შეი! მზ-ღან-ღოთ, ჟეით მზ-ო-სის ბუღ - ბუ -

შეი! მზ-ღან-ღოთ, ჟეით მზ-ო-სის ბუღ - ბუ -

შეი, — ხე ვა-შე მზ - ი - ნ - დან ჟეით მზ-ო-სის

ღა - თა, დე-ღა ვა-ნა-დე-ღან დე-ღათა-ნა-დე-ღან დე-ღა - ნ - სან,

ღა - თა, დე-ღან-თა, შო!

ბუღ-ბუ-ღა-თა დე-ღა ვა-ნა-დე-ღან დე-ღათა ნა-დე-ღან დე-ღა - ნ - სან,

დე-ღან ნა-ნი მზ-ღან-ღოთა შოი დან ვით მზ - ი - სის - ბუღ-ბუ- ღა,

დე-ღან ნა-ნი მზ-ღან-ღოთა შოი დან ვით მზ - ი - სის - ბუღ-ბუ- ღა,

Piu mosso.

შეი! მზ-ღან-ღოთ, ვანი დან შ-ტან- ნან სან -

შეი! მზ-ღან-ღოთ, ვანი დან შ-ტან- ნან სან -

შეი, — ხე ვა-შე მზ - ი - ნ - დან

ქვე - რე - ლოა, და დე - ლოა დე - ლოა და ნა - ნა ვოა - რა დე - ლოა

ქვე - რე - ლოა, და დე - ლოა ჰოა! ვოა - რა დე - ლოა

დე - ლოა და ნა.ნა ვოა - დე - ლოა

ნა - ნა დი - ლა ჰა - ლა - ლოა, ჰა - ტა - რა სს - უვა - რე - ლოა ჰე!

ნა - ნა დი - ლა ჰა - ლა - ლოა, ჰა - ტა - რა სს - უვა - რე - ლოა ჰე!

ნა - ნა დი - ლა ჰა - ლა - ლა ლოა, ჰა - ტა - რა სს - უვა - რე - ლოა, ჰე!

შეტანს საუვატელა
 რისოვის მოძიკალ ბულო,
 კალიბო კანონადე
 ვით მისის ბუღბუღა.
 ესეული შენ მაგობდვი
 სულად შენ შემოაწონე
 შეტანს საუვატელა
 შენ რადად დამძვინე.

რომ დამეკე უძინესოთ
 და გამტველე სხვაშის
 მიუბოძს დამწვა ტერსდობს
 ან ჩამკვდა ზღვაშის.
 შეტანს საუვატელა
 ჩემო მკვლელა უტელა
 კალიბო კანონადე
 კანონადე ბუღბუღა.

რაჭული სიმღერები.

ПЪСНИ РАЧИНСКИЯ.

ნის დელი თღელით. №14. „АБА ДЭЛИ ОДЭЛИА.“

(ჩაწ. ქალ. ქუთაისში - Въ гор. Кутаиск.).

ქვეტვირე „Моствира“:1

ჩაბკონა „Чонгури“:2

Allegro affettuoso. m. m. (♩ = 112.) Solo

1) Особая группа струнствующих музыкантов - больш. частью из Грузии - рачинцев Кутаиской губ. играющих на „Ствира-дани“ (родь возницы), удивительная способность которых выражается в стихотворной импровизации, в которой воспеваются то или другое лицо.

2) (Общезнаемый) по всему Кавказу у Грузии струнный смычковый инструмент. Подробности см. Оттиски из Птома „Трудног. муз.-этнограф. комисси“ о грузинских муз. инструментах Д. И. Рахтева изд. в Москвѣ 1908 г.

მ - დე - ლა - ბ   დე - ლა   მ - დე -   ლა   მ -   დე - ლა   ჰოა!

დე - ლა   მ - დე -   ლა   მ - დე - ლა   დე - ლა   მ - დე -

ლა   მ - დე - ლა   ჰოა!

აწესენს ლექსზედ. №15^a На народн. стихи „АРСЕНЬ!“²⁾

(ქალ. ქუთაისში, - Въ гор. Кутаисъ.)

Moderato assai. (♩ = 84.)

ქუსტვირე: „Моствири:“
ჩანგური:

Solo
შ - ა - რის სიღ - ევით ქუს - უვია - რემ დმურთა მს - ლა   სს - სე - ნს,

დმურ - თმს - მოკ - რეს   ც - მან უვე - ბს   მ - ძე - ლამეო. ღოა ან სე - ნს ჰოა!

1 2 3. *power fine.* 4)

1) ამ სიმღერას ზვილდა შეიძლება მოეწყოს სხვა და სხვა შიანული ლექსები.

2) Разбойники, шайтанаго своимъ благородными и рыцарскими поступками какъ напр. обирание богатыхъ и раздача награбленныхъ вещей бѣднымъ.

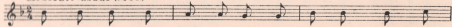
3) Нужно пѣть верхнюю или нижнюю партію.

4) ბერძნ. სხვა და სხვა მხარებს დასძებებენ კიავევ ამ კალამზედ. 1007

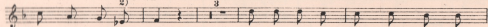
თაშბილა ლოფთაშთ.¹⁾№15.^b„ТАМБИЛЬ ЛЫПАШТЬ“²⁾ რაჩინსუაი

(სოფ. ეწერში, ზემო სვანეთში. - Въ сел. Эцери въ верн. Сванетин)

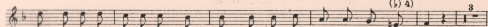
Moderato assai (♩. 84.)

SOLO.

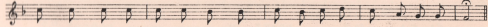
თაშ - ბილა ლ - ფთაშთ კომ - ტე - ლა - ნეშ, ჩი - ტიან გზან - ვას

ქი - ზეს გე - ნა ჰოა! ეს - დუ - რი - ნა კა - სიან ქი - ბან

სევე - დი - ა - ლე კა - ხა - რე - ლანს, ქუნ - დან ი - მავ შე - ჩედ ლე - მიან ჰოა!

ქუნ - დან სავ - თე შე - ჩედ ლე - მიან, ში ა ხა - ხა - ლე ლეთ - მხ - რე - ნა ჰოა!

შინაანსი: თაშბილა ნაქები კომტელიანი,
სულ მტყვანობაში დაგდივან;
მაგდივან კახინს სეკით
ვეკითხები კახრელებს!

ქუნდან საით წავიდა შეთქი?
ქუნდანი რსეთში წავიდა შეთქი,
ნეტავა ჩემს ბედსაო!

1) „მ“ ეს ნიშანი, (უბრტყუ) სვანურ ტექსტში გამაათქმის როგორც ნახევანი, ანუ უხმა „უ“ ისე როგორც შავ. ქართულ ენაში სატყუვ „დრტკინვან“

2) რაჭული კილა სვანურ ლექსზედ.

3) Хотя пѣсня эта и записана въ Сванетин и поется на сванскомъ языкѣ, но тѣмъ не мѣнѣе, судя по мелодии и характеру ея (сличн съ №15^а) безусловно нужно отнести къ рацинскимъ напѣвкамъ.

4) Звукъ между ші и ші б.

სვანური სიმღერები.

ПѢСНИ СВАНСКІЯ

ჭგზნჭგ.

№16. ГИМНЪ. СВ ГЕОРГІЮ. (Дигырлагъ.)

(ტავანბლი და ჩაწ. სიმფ. უმჯუღმა, ზემო სიყვანეთში.)

- зап. Въ сел. Ушкули въ верхн. Сванетіи)

Largo. m. m. ♩ = 60.

I სპს. *ten.*

II სპს. *Un poco rubato. ten.*

III სპს. *ten.*

ten.

ten.

ten.

meno ten. a tempo

ten.

ten.

rallentando

ჭგზნჭგ დიდბბ,
ჭგზნჭგ სილაგკეშთ.

შინანსა: წმიდა გიორგის დიდებბ,
წმიდა გიორგა შენ შერგეწიე.

1) „ს“ ეს „ნაი“: ზედ ხანიშხულ თაი შიშითხ, მუდამ გამოითქმას უფრო რბილად ვად-
რე ქართულ ენაში სწავლად და სო „ს“ ესე, რამ დასლავებით უნდა უდრადეს „ის“
ერთის „ქცენტით“ გამოთქმულს. 1007

უხნსეჲ უოფანე.

№17.

„НАНСАВЪ КИПИАНЕ!“¹⁾

(სოფ. ღაშხეთში, ქვემო სვანეთში - В сел. Лашхети въ нижней Сванетии)

Andante con maestoso. (♩ = 60)

Musical score for the first system, featuring vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: ღო-ღო სს ო, უო-ფან-ნე ღან უხნ-სეჲ უო-ფან-ნე, ღო-ღო

Musical score for the second system. The lyrics are: ღო-ღო უხნ-სეჲ უო-ფან-ნე ღან უმ-ჩხ უღ-ტხ-ღან, ღო-ღო

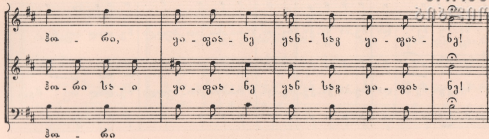
Più mosso.

Musical score for the third system. The lyrics are: ღო-ღო სს ო უო-ფან-ნე უხნ-სეჲ უო-ფან-ნე, ღო-ღო

Musical score for the fourth system. The lyrics are: ღო, უღ-ტხ-ღან უმ-ჩხ უღ-ტხ-ღან, ღან, ღო-ღო

1) Собств. имя.

შო - რი, უა - ფიან - ნე უან - სხვ უა - ფიან - ნე!

შო - რი სხ - ი უა - ფიან - ნე უან - სხვ უა - ფიან - ნე!

შო - რი

უანსზე უიფიანე უმნს უდგანს
 ხოჩა დუაქანე ბეჭეს¹⁾ ხეშიაღრედ
 ბანჯას ჟასდინდის ნამცხ თოფიანე
 ნამცხ თოფიანე დტხელ შილაწე
 ხოლს დუაქანე ტუბსს ზღსტანდდა.

შინხანსი: უანსზე უიფიანე დრმად დხუბეწეუბელი უკვლავი
 კანგო ბეჭეობა ბახსზედ²⁾ ეოქეობით
 მხანსზედ კადგედათ კანგი თოფეობა
 კანგი თოფეობი თხელ შინიანსი
 მშიშან ბეჭეობა კი (ამის დწასს) დელეუი ექანწენით.

ბუბა ქაქუჩელას.³⁾ №18. „БУБА НАКУЧЕЛА“⁴⁾

(სოფ უქეულში. - Въ сел. Ушкули.)

Moderato semplice. (♩ = 72)

1. ბუ-ბა ქა-ქუ - ჩე - ლა ბუ-ბა ქა-ქუ - ჩე-ლა, 2) ბუ-ბას ან-ეილ

ჩე - ლა ბუ-ბა ქა-ქუ - ჩე-ლა, 2) ბუ-ბას ან-ეილ

1) „ჩუ“ ამ სიას გამოათქმულად სეჭიანთა წანშიადგიანით თნი სია ერთად „ქა“ მხილად ქს თნი სია უნდა გამოათქვას ერთ სიად. თრგანაულად „ს“ გამოათქმის უანყან-

ტომა, მხილად რან შექებე იუ = კხ; გამოათქმის ისევე, თლიან უფრო დრმად. ამევე სიას ხმანობენ კახელეობი და მომეტეულად ქიზიუკეობი, რაგა ამბობენ, სიტეკებს მან. ხორცი, ხანი, და სხვა.

2) შთის სხელა, უდრის უმნს.

3) კანის სხელა (ქიანისთა.)

4) Собственное имя („Качула“)

სხ-კუ-ჩე - ღას ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას, 3) თითთ კათ-სუღღს ჩუ-ღასლ თუ-ღუღ,

სხ-კუ-ჩე - ღას ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას, 3) თითთ კათ-სუღღს ჩუ-ღასლ თუ - ღუღ,

ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას, 4) ე-ჯა გუ-გა და სო-ჩხ გვე-ღა ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას!

ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას, 4) ე-ჯა გუ-გა და სო-ჩხ გვე-ღა ბუ-ბს ქა-ქუ-ჩე-ღას!

ბგვე - ღა

შინანდსი: ბუბს ქაქუჩეღას თითთ კათხსს შეგვსეგეთ.
 ბუბსს ანაეი უნდა იტო გუღჩეღ ქაგვიხდებს.

„გოთ დო ვო“ №19. „ВОІ ДИ ВО“

(სოფ. ღაშხეთში. - Вь сел. Лашхети.)

Andante espressivo. (♩. 52)

1. სი-ეგა. რუღღს დაძ-წგა ჰო, დაძ-წგა სოძ კი ა - ტა ტაძ-წიან, ვოა.და.

დაძ-წგა ჰო, დაძ-წგა სოძ კი ა - ტა ტაძ-წიან, ვოა.და.

ვო! ში-ვენ-დე და ზნ და - შინ-დო შო, შქან და ცხანე
 ვო 2. ში-ვენ-დე 2. ში-ვენ-დე და ზნ და - შინ-დო შო, შქან და ცხანე

1. 2. 3. *Four fine.*
 ცრემ-ლით შა-ტონა, ვოა დი ვო! ვოა დი ვო!
 ცრემ-ლით შა-ტონა, ვოა დი ვო! 3. ში-ვენს შენი ვოა დი ვო!

1. სიყვანულმა დაშწვს დაშწვს სომ კი იტა კაშქინა.
2. შივენდე და ზნ დაზინდო შქან და ცხანე ცრემლით შატონა.
3. შივენს შენი შავი თვალა და შურისა დაშთესავი, (ა)
4. ფიტია გეტყვა შოგასუნებ ზნ ზან ჩეში ნათესავი, (ა)
5. შატანმ შინტ შეყვანები ტრფობისატან ვან დაშთენდლი, (ა)

ლემჩილიიანაქშ. № 20. „ЛЕМЧИЛИОІАНЯШЪ“

(სოფ. უშკულში. - Въ сел. Ушкули.)

Sostenuto. (♩ = 66.) 1)
 ლემ. ჩი. ლი. ა. - - - ა. ქშ
 შოი და ლემ. ჩი ლემ. ჩი. ლი. ა. - - - ა. ქშ გი-ფანდოვა.

1) Движеніе остается тоже самое.

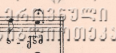
გი-ვამ-ნი - ვამ გე-ღუ, ხეთ ხე - ღი -
 გი-ვამ-ნი - ვამ გე-ღუ, ხეთ ხე - ღი-ა ეგრ-ხვანს²⁾ ხეთ ხე - ღი -

ა - ი ეგრ-ხვანს, ჩან - გუ - ღი - - ა -
 ა - ი ეგრ-ხვანს, ჩან - გუ - ღი - ა ის-გა ჩან - გუ - ღი - - ა -

ის-გა ის - გუ - ი - ა ჟუ-ღვანს, ი-ა!
 ის-გა ის - გუ - ი - ა, ის - გუ - ი - ა ჟუ-ღვანს, ჰაი!

ღა - რა - - ღი - ა ის-გა, ვე - რუ - -
 ღა - რა - - ღი - ა ის-გა, ვე - რუ - ღი - ა ჰი-განს, ვე - რუ - -

2) კუნძვი, ხის სხეულის.

Musical score with three staves and lyrics in Georgian. The lyrics are: -ლი-ო ჯიკან ლექსი ლექსი-ლი-ო - ი - ს-ქსმ

ლექსილი (ო) იქნა
 ბი (ვო) რი (ვო) გელე
 ხეთელი (ა) აერხვას
 ჩანგული (ო) ისტა
 ისტევი (ო) ჟულვან
 ღანთლი (ო) ისტა
 ვერულ (ო) ჯიკან
 დვამიშ (ო) ჯღვკერ
 ლე შიად (ო) ჟულვან
 ღვამიშ (ო) ტუფულდ.
 ცხევის (ო) ტიბრას
 ღვკვანდ (ო) ჟულვან
 აერსკანს (ო) თოფილდ
 დეშხელ (ო) ტურე.

შინანსი. დასაბურეპელა გიანგი
 ექებლი შენ აერხვას
 თანა ტქანდა შენი ჩანგი
 წაღკოტ ში გედგა
 შენი ნასუქი ცხვანი
 ანჩვის ძვლებიგ შენა
 ძალიან ბლაშად ტქანდა
 ანჩვის ტუევი შენა ტუის წვაროსთან
 დასაწოლად გეკო.
 ანჩვი შენს თოფს
 ვერსად ვერ ბაქტეოდა.

ქაღსა ვისტე. №21. „ШУРШАНА“

(სიფ ღამხეთში.) (Въ сел. Лашхети.)

Moderato sostenuto. (♩=100.)

Ad libitum. *f* *ten*

ქაღსა ვისტე და ერქვა.ა შურ-შა - ნა - თ

ქაღსა ვისტე და ერქვა.ა შურ-შა - ნა - თ

ხუთის თათის და ვეკა-ა ბე-ჴე - დი - ა ბეჴ-დის, ა

ხუთის თათის და ვეკა-ა ბე-ჴე - დი - ა ბეჴ-დის, ა

1. 2. 3. *Four fine.*

თეღ-ს და ძაღი-ა ძა - სუ - ღა ა ძა - სუ - ღა - ა!

თეღ-ს და ძაღი-ა ძა - სუ - ღა ა ძა - სუ - ღა - ა!

ქაღს ვასჲ ერჴკა ჴურძანს;
 ხუთს თათს ვეკა ბეჴედი;
 ბეჴდის ჴუ ბასტანს იღა.
 ბასტანს ჴუ ნაძვა ასრულა;
 ნაძვის წვერს ქარსბუდე ეკა
 ბუდე იუა აბრეჴემას;
 ევერცხი ჴქონდა მარგალიტის
 ჴეღა ჴეჴდა იგუნდისა.

ზანტი. №22. ПОХОРОННОЕ ШЕСТВИЕ. (Гимнъ.)

(სა.გ. ჴუეღაშვილი. ჴეძა სენსეტიბა- ВЪ сел. Мужали въ верхи. Сванети.)

Grave. (♩ = 66.) 1) *ten.*

Ad libit. *ten.*

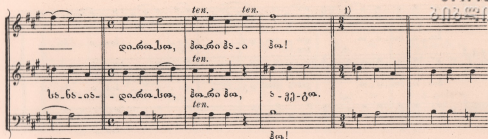
ჴბ - ა, ჴბ - ა, ჴბ - ა, ჴბ ა, დი - ე —

ჴბ - ა ჴბ - ა ჴბ - ა, ჴბ ა, დი - ე —

ჴბ - ა, ჴბ - ა, ჴბ - ა, ჴბ ა, დი - ე —

1) Певтъ растянута и совершенно произвольно.

ten. ten. 1)

და-რთა-სთა, შთა-რბო მბ-ო ზოა!

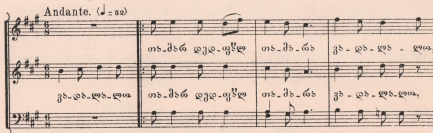
სა-ხს-ისა- - და-რთა-სთა, შთა-რბო მბა, ს-ვე-ტოა.

ზოა!

თამარს ძეგლას. № 24. ЦАРИЦА ТАМАРА.

(სოფ. ქვერძი.-Вз сел. Эцери.)

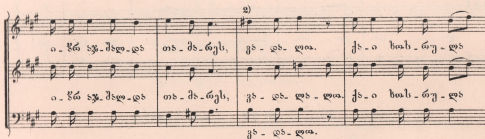
Andante. (♩ = 52)

თა-მარ დედა-თქველ თა-მარ-ნა ვს-და-ღა-ღა-ღა.

ვს-და-ღა-ღა-ღა თა-მარ დედა-თქველ თა-მარ-ნა ვს-და-ღა-ღა-ღა.

2)

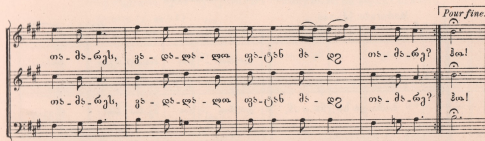

ო-წა-ღა-ღა-ღა თა-მარ-ნა, ვს-და-ღა-ღა. ქ-ო ხა-ს-ნა-ღა-ღა

ო-წა-ღა-ღა-ღა თა-მარ-ნა, ვს-და-ღა-ღა-ღა. ქ-ო ხა-ს-ნა-ღა-ღა

ვს-და-ღა-ღა.

Four fine.

თა-მარ-ნა, ვს-და-ღა-ღა-ღა თა-მარ-ნა? ზოა!

თა-მარ-ნა, ვს-და-ღა-ღა-ღა თა-მარ-ნა? ზოა!

1) Дальше ни словъ и ни мотива въ фонографѣ нельзя было разобрать такъ, что пѣсня эта является не законченной

2) Звукъ ниже.

თამარ დედოფალ თამარს
 ან ზუღადა თამარეს?
 ქა(თ)ოსრულს თამარეს?
 ფატან მადღ თამარე?
 ღმრქილ მადღ თამარე?
 ღმრქილ ამისდ ზმწმისტა
 ქოძულ მადღ თამარე?
 ვორი დელს თამარე
 მური მურუვამ სიმურუვამ
 მტურვას მურადენ ჯარზეში
 ხუნს ღმრქანე ჩუა ყურეს.
 მდღქილ ჯატან მანგალიტიმ
 ფბთულდ ჯატან ხბრეშუშიმ
 ვორიდელს თამარე
 თამარ დედოფალ თამარე
 ჩაქილდ მადამ თამარეს
 ჰუნგრილდ მადამ თამარეს
 ჩაფრილ ესუდ ეტეობსტა.

მინანსია:

თამარ შეფე თამარა
 ვინ გემა თამარა?
 ამის შორნი თამარა?
 რა უეაგი შერანტი?
 რა უეაგი ლეჩქა?
 ლეჩქა შე ამანას დამწხა
 რა უეაგი მასთან ქოძი
 ჰორი დელს თამარა
 ჰოა შენ ცისეკ მურას ცისეკ
 მადლა იანბი კასეკეია
 ძინს ზანჰ-ჯისეკი გიწვეჩანს
 კბილა მანგალიტის კადგა
 თმა კაქვს ხბრეშუშისა
 ჰორი დელს თამარა
 თამარ შეფე თამარა
 ზნტ ცხენი გუვას შენ თამარას
 ზნტ კადგა უნატარი
 ჩაფრას შო(ფ)იხსენ ეწერსა.

თ სებრეღას ნამესურ ჯანკვლიან. № 25. „O САБРЭЛА НАМХСУРЬ ДЖАЧВЛАНЪ.“

(სოფ. ეწერძი. - Вь сел. Мцери.)

Moderato cantabile. (♩ = 82)

Solo.

ქუნიდა.
 „Чуниръ.“

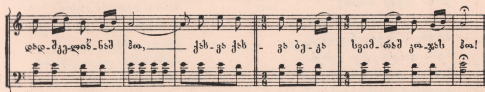
გაი   ა-ს ბრე-ღა

ნამ-ესურ ჯა - ჩვლიან   ჰოა,   ხეილ-ჩი   ტ - ღა   ღადრედ ჰო-კერ

1) ტბის სსხელა ღმრწუმისკენ.
 2) Тоже грузинский национальный струн. инструментъ, см. примѣч. № 14 настоящаго сборника.
 1007

შოა! ————— შოა! ის - ღამ მს - ბიკ

დად-შეკლინ-ნამ შოა, ————— ქს-ვა ქს - ვა ბე - კა სვიმ-რამ კო-ჯას შოა!

ოსიბრელა ნამესურ ჯანკლიან
 სვილზიკელ(ე) ლადრერ ჰოკერ,
 ისღამ მბიკ დადშეკლინამ.
 ქახკა ბეკ(ს) სვიმრამ კოჯ(ს)
 სარიდ ლაქიან დემთე მან(ს)
 სამი ტუზალ ღრეკენ მან(ს)
 ტოდამდ დიე შაე(ს)ლუნი
 ამ წაქს გინზხანს ეისეპტურე.
 ეშხუკაშლათ მიღამ ჰერტედ
 ელხესეგერი შენი ტიტულდს
 ჟორან ვიბან ბანიამ დური
 ფბთვებ კანილდ მად ეშქუთნი

შინახალი: ომ რა საბრალთა მე მოხუცი ჯანკლიანი ვარ
 ვცხოვრობ ლადრეს ბოდამს
 ისღამ მდგენის დადშეკლიანი.
 შიკადეკი დიდ კლდესა,
 ვერსაით ვერ გავდივართა
 სამი შვილი მუჯავს ჩემთვის დაკანტულეები,
 ტოდვის, რამ ხარ შემინადეს
 ესლავ სამივეს გისერს წავტლევდი.
 ერთი ჯამდეთ მომიმსხუთ
 მოვჯდები მოხუცებულ კატუნას,
 ჟორანს ზევით ბანით წავხალ
 თხვის ბანალიც ხარ შემენძრევა.

ინგ ქალთი¹⁾ № 26. „IAB'Ų KALTI.“²⁾
 (საფ. ღამხეთი, - ВЪ сел. Лашхети.)

Moderato sostenuto. (♩ = 96.)

3)

ad libit. *ten.*

ბე-ბუ-ცია-ს   სოფელ-ქალთი-დან   შუშ-შინა-ს,¹⁾

ო-სე ქალთი-დან   ბე-ბუ-ცია-ს   სოფელ-ქალთი-დან   შუშ-შინა-ს-გა,
 შუშ-შინა-ს,

4)

შუშ-შინა-ს-გა-ს   ქვა-ს-ნა-ს   ქვა-ს-ნა-ს   რუ-ბენ   ზი-ს-ნა-ს   ქვა-ს-ნა-ს-გა-ს

შუშ-შინა-ს-გა-ს   ქვა-ს-ნა-ს   ქვა-ს-ნა-ს   რუ-ბენ   ზი-ს-ნა-ს   ქვა-ს-ნა-ს-გა-ს

1. 2.   *Four fine.*

ზი-ს-ნა-ს   ზი-ს-ნა-ს-გა-ს   რუ-ბენი   შო-ყვან-რუ-ს.   შო-ყვან-რუ-ს.

ზი-ს-ნა-ს   ზი-ს-ნა-ს-გა-ს   რუ-ბენი   შო-ყვან-რუ-ს-გა-ს.   შო-ყვან-რუ-ს.

შინა-ს-ნა-ს: ინგ ქალთი ბე-ბუ-ცია-ს,
 სოფელ ქალთი შუშ-შინა-ს
 შუშ-შინა-ს ქვევით ქვა-ს-ნა-ს
 ქვა-ს-ნა-ს ქვევით ზი-ს-ნა-ს
 ზი-ს-ნა-ს რუ-ბენი შო-ყვან-რუ-ს.

1) ადლიბის სხეულის.
 2) Исполнение вѣстности.
 3) Длительность этого фп немного меньше чѣмъ 3/4.
 4) тоже.

რას ვქვნიხ? (რას ვქვნიხ?, ვინაიანტო?) №27. ЧТО ДѢЛАТЬ?

(სოფელ გვერდში. ————— Вь сел. Эцери.)

Allegretto (♩=84.)

Musical score for the first system, featuring a vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "რას ვქვნიხ - სია (ან) მინ დხ ვოა".

Musical score for the second system. The lyrics are: "შინ(ო)ის, თა-მანთა-მანთა ი დედ-ფულან(ო)სკვე -".

Musical score for the third system. The lyrics are: "ჯოა. თხუ-მანთა-მანთა ხო-ქოლ-და(და) ზურ-ჩი-ხ ვოა.".

რას ვქვნიხსია (ან) მინდხ ვოა შინ(ო)ის
 თამანთა ი დედფულან(ო)სკვეჩი
 თხუმანთა ხოქოლდა (და) ზურჩიას
 შდემანთა უღვ ჯინკიდა (ო) ლუშდომი

- ეიას უღვ ჯაბუღა (გოი) ჭეჭმან(ი) 1.)
- თინან (ი) ჯიშუღ (გოი) იანგუნდოშ
- ეიქან უღვ ჯაქუღა (გოი) ატლას(ი)
- ქაშს უღვ ჯანგღა (გოი) აბჯან (ი)
- მექანს უღვ ჯანდანდა (გოი) ექმანურ (ი)
- შელქან უღვ ჯიშუღ (გოი) მანგლიტან
- ფოქას უღვ ჯანგღა (გოი) ხეშოქა 2.)
- ჭეჭმანს უღვ ჯანდანდა (გოი) ჩექმან(ი) 3.)

შინანსი.

- 1.) რა გქნასი
  - თამან მეფე მობძანდა
  - მას წინ უძღადა აძაღა
  - უღვუღ გეგოდა შენ სუურუეპი
  - უღვუღ გეგოდა შენ ფანდუღი.
  - იანგუნდის თვლებით მოფენილ იყავი
  - ზედ გეგვა შენ ატლასი
  - განდამ გეგოდა შენ აბჯანი
  - ხელზედა გეგვა შენ სანაჯური
  - გბილები გქონდა მანგლიტისა
  - გვერდზედ გეგოდა შენ ხმალაი 2.)
  - ფეხებზედ გეგვა შენ ჩექმები.

1.) შინგელი სტრიქონის შინანსი ვერ გაიგო მთანგმენელმა და ამიტომაცაა, რომ აქ ვერ მოგვეხსნა. ეს სტრიქონი მთლად ქართული სიტყვებიდან ანის შემდგომი. რაც შეეხება დამთრებულ შინანსს და სხვა ევანგელისტის სიტყვა (ან) გამოკლებულია, გამოდის შემდეგი აზრი: მე შინდა ვსთქვა შინაი. რა გქნასი!

2.) ამ სიტყვის აზრი ვერ გაიგო მთანგმენელმა, დახლავებით უნდა ნიშნავდეს ხმალსა.

3.) ამ სიმღერის სიტყვების ჩაწერას სოფ. ეწერში, ვერ მოვახერხეთ და, რომ ეს დანაკლისად ან დანჩენილიყო ვერადენით მათი შექენა. ამ შინანს მივად. წაეთკიდევ სოფ. უშკულში სხადაც იქაურმა მომღერლებმა, ამ სიმღერისა. თვის გადმოცემის ზემოთქმული ლექსი.

ლილია. №28. „ლილია“
(სოფ. შუქვალძე. В сел. Мужали.)

Moderato assai (♩=72.)

სს-ტს-ნი და-დს-ბინ და-დს-ბინ გოშო-ა
შოიდა ლი-ლია ვოა სს-ტს-ნი და-დს-ბინ და-დს-ბინ გოშო-ა

ten. 1)

შო-ი და ლი-ლია შო-ი და ლი-ლია ვოა, დი-დე-ბა თხ-რინ-გზუ-ღანს
შო-ი და ლი-ლია შო-ი და ლი-ლია ვოა, დი-დე-ბა თხ-რინ-გზუ-ღანს

ლი-ლია ვოა ლი-ლია ვოა შო-ი და ლი-ლია შო-ი და ლი-ლია ვოა,
ლი-ლია ვოა ლი-ლია ვოა შო-ი და ლი-ლია შო-ი და ლი-ლია ვოა,
შოა!

ten.

აქვ-რეშ სხმ- კა ღინ (ა) გოშო-ა გოშო-ა შო-ი და ლი-ლია ვოა!
აქვ-რეშ სხმ- კა ღინ (ა) გოშო-ა გოშო-ა შო-ი და ლი-ლია ვოა!
შოა!

- 1.) Движеніе остается тоже самое.
2.) Звукъ выше.

პიი და ლილე ვო

შინაანსი:პიი და ლილეა

ისკან(ა) დიდნინ გომია
 დიდებს თანინგვლანს
 აქვრემ სანკალან გომია
 ძღუდილდ ჟანტეში ვაქვრემ(ი)
 სუდილ¹⁾მეტევეე უღვ ჟეროლე
 ლაღკენა ისკვი ხანანე
 მურტვანლდ ხოგანდახ შვენიანგან
 ეასი ხორტუდახ რაქენან
 მანხფან ზანგან იკჩიხალეხ
 ისლამ ბერან თანსმუსკეჯანი
 ძღვიდემ შინა უოანსხანგან(ა)
 ლუნქროვე შინა თანსანე
 ლტმანდი შინა თოფანე
 ლემურეჟამ შინა ლანზიგას
 ხუნგას ხეურეს ლანგან(ე)
 დმულგას ხანტე(ა) შანდენ
 ალ ლერთემ ნან რაგემზანდანს.

შენი დიდებით სანკესა
 დიდებს მთავან ანკელაშეპს
 აქროს სანკალულით სანკსენო
 აქროს ზღუდე განს კანტეათ
 სუფანედ¹⁾ბალახი დათელილან
 თქვეითისმეწინრული ხანგებისან
 მათ მორტეული აქვთ თანსემი
 ეელზედ ჰკადათ ზანგები
 მანხფან²⁾ქედფედანტ დანტან
 ისლამ ბერანთ თანსის მმურობელი
 მის ზღუდის კანთანა გიდგათ
 აქროსი მისი³⁾ თანსები
 მთქუდილ მისი⁴⁾ თოუები
 მის⁵⁾ კამკიან სანსანლეშან
 ძიანს დანწალილან ხანგვი დანჯინგი
 ზემოთ ხანკვიან ქოან-ანწივი
 ამა ლმერთმა ჩვენ გვანკურთთხას.

1) ნატარა წალკოტი. მიწნეული სვანთებან სალაგანად, ანუ ხალხის კრებებისა.
 თვის რანე სანქმების განსარჩევ ადგილად.
 2.) ადგილის სახელიან.
 3.)
 4.) } სიტყვა მისი, მის,=თქვენი.
 5.) }

დიდება თარინგულანს. №29. ГИМНЪ АРХАНГЕЛАМЪ

(სიყ უძველში. — Въ сел. Ушкули.)

1) Andante sostenuto (♩ = 66)

ten.

2)

ჰოი და დიდუო,	შინასსი: ჰოი და დიდუბა
დიდება თარინგულანს,	დიდება მთავარ ანგელანს,
ლსკობნა-ლენდ ლიშედს გვიშკვე	ვითხოვთ მისგან ჩვენ შველასა,
ჰუკ ლოკუმად უერუმ შინა	მან შეკვეწიას თვისის ძალითა
ლიშინდ შინა ჩუგოგმარჯვა	ჩვენმა ლოკვამ დიხსულად ჩააბათს მასთან
განკოლდა შინა კხანაძე	რქეუ დატრეხილა მისი ხანებო
ზაგნა ზაგანარ აკვჩხიალეს.	ერთ მთის ქედიდამ შეოანუედ ხტან.

1.) На всем протяжении этой песни, большей частью длительность нотъ между собой колебался такъ: ♩ какъ ♩, и ♩ какъ ♩, и т.д. Въ виду такого неопредѣленнаго дѣлннн нотъ, не укладывавшихся въ такты ни въ одинъ изъ вышеозначенныхъ размѣровъ, мы нашимъ невозможнымъ выписать здѣсь ихъ точную длительность и ограничились лишь общей замѣткой. 2.) Движеніе остается тоже самое. 1007

ფანტაზია. №30. ХОРОВОДНАЯ.

(სიმღერა ვიქტორი. — В сел. Эпери.)

Allegro moderato (♩=72)

ad lib.

შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო შულ-დე-ო,
 შა - ი, შიღღ ი, შა ი შიღღ ი შულ-დე-ო შულ-დე-ო,

შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო, ბუთ-გუნ კვიტ-რას შუშ ეუდ-ლი შო!
 შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო, ლაღუბენ ხე - რის ჭველ-ში სუშ-ში, შო!

შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო ხა - კა - ლა - ვი კა - ლულ დას - გა, შო!
 შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო ნეს - გა ლე - ვა კვიტ-რად ხნ - დრო შო!

შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო შუ-ღან შუ - ეაღ რუ - ლუშ ვერ - დი შო!
 შა - ი შიღღ ი შულ-დე-ო იან - ვა ე - რის რუ - ლაი დგ - რი შო!

Un poco piu mosso.

მუ-ღახ მუ-ჯალ ჰადეს ღახ ხე ედნე ჰოა შა-ი ჰილდი მულ-დე-ჰოა, შა!

შა ი ჰილდი მულ-დე-მულ-დე-ო ბუოკან კვიტ-რას მუშ-ეად-ლი შა, შა!

შე! შე! შა!

შინახსი: შაიო სულელური სეკციელისა
ბუოკან ანჩემა კლდეს გადახეხა
ღეწახ შურს ჰატარა კალახედ
მულახ მუქალი შეკრავილას

სურმე გზა გაქვს გოლამის მინდოზედ,
სწორედ შუახედ ანჩვი მადის
ვინც რომ ამას ესღა მოჰკლავს
მულახ მუქალი შას უაველ სწადელს აუსრულებს.

„გოისა რე რა.“ (სეტეკვალი)¹⁾ № 31. „VOISA PĔRA.“ (Плясовая)²⁾
(სათე ეწერძი - Въ сел. Эцери.)

Allegro. (♩-მ.)

გოი-სა რე-რას რა-შა-შა გოი-სა რე-რას რა-შა-შა,
გოი-სა რე-რას რა-შა-შა გოი-სა რე-რას რა-შა-შა,
- - - - -

გოი-სა შა-რი რი-რას რა-შა-შა შე-ი გოი-რას რა-შა-შა,
გოი-სა რე-რას რა-შა-შა შე-ი გოი-რას რა-შა-შა,
- - - - -

1) ამ სეტეკვალს და კიდევ შუბდექ. № № 32ა 32ბ და 33, მღერაინ და თანხტ ტრას აუოლეუენ.
2) Какъ настоящій номеръ таяъ и слѣдующ. № № 32а 32б и 33, какъ плясовыя, сопровождаются хлосннннмъ въ ладоши.

1. Staff: *გოცის ზოგოგონს* *ბს-ძს,* *ჰე-ო ზოგოგონს* *ბს-ძს* *შა!*
 2. Staff: *გოცის ზოგოგონს* *ბს-ძს,* *ჰე-ო ზოგოგონს* *ბს-ძს* *შა!*
 3. Staff: *შა!* *ჰე!*

№ 32^a

„შეცხმე შეძსტეცხ“ (სტრუქცხა) „ШАИАМА ШАМАРЭРА“ (Плясовая)
 (სოფ. ეწეწშო - Вь сел. Эцери)

Allegro ma non troppo. (♩=80)

1. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*
 2. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*
 3. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*

Poco a poco, accelerando e poi vivo.

1. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*
 2. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*
 3. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ*

pour fine.

1. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა!*
 2. Staff: *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა-ო-ს-ძს* *შს-ძს-ტეცხ* *შა!*
 3. Staff: *შა!*

„საბინის ბინის“ (სეგვქვა) № 32^b, „ОРИРА РИРА.“ (Плясовая) საბინის ბინის
 (საფ. უშკულში. - Въ сел. Ушкули.)

Allegro ma non troppo. (♩. 80.)

Poco a poco accelerando e poi vivo.

pour fin.

№ 33.

„შინს ვაგოდ“ (სეგვქვა) „ШИНА ВОГИЛЬ.“ (Плясовая)

(საფ. ეწერში. - Въ сел. Эцери.)

Allegro. (♩. 88.)

1) Звукъ немного ниже.

2) Звукъ выше.

poco a poco animato.

ვო-გიდ-ვს-სხ, შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, ში-ნხ ვო-გიდ ვო - გიდ ვს-სხ,

ვო-გიდ-ვს-სხ, შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, ში-ნხ ვო-გიდ ვო-გიდ ვს-სხ.

Piu mosso

Pour fine.

შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, ში-ნხ ვო-გიდ ვო-გიდ-ვს-სხ შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, შაი!

შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, ში-ნხ ვო-გიდ ვო-გიდ-ვს-სხ შაი ში-ნხ ვო-გი-დე, შაი!

ქართლ-კახური **ПѢСНИ КАРТАЛИНО-**
სიმღერები. КАХЕТИНСКІЯ.

სიმღერა თახხის დროს. №34. ПѢСНЬ ПАХАРЕИ.

(ჩაწერილი სოფ. საღალაშენში ქართლში. - Зап. въ сел. Саголашени въ Карталиніи.)

I ხმ.

ad libitum
ten.

II ხმ. ში-ი და, შაი რო-დის იქ-ნე-ბს მო-ვი-დე რო-დის იქ-ნე-ბს მო-ვი-დე,

III ხმ.

M. M. ♩ = 72.

რო-დის შაი, შე ვს-ღა-ღა-ღა, რო-დის იქ-ნე-ბს, შე! ში! შე! და-ღა-ღა.

poco animato *a Tempo.*

შ - ნი, ————— შ - ნი. შ - ნი - ღოი

შ - ნი, ბი - ჭე ბის წა - ში - კრე - ყვ - სხ, შ - ნი შ - ნი - ღოი

შ - ნი, —————

Com prima volta

შ - ნი - ღი - ღოი შ - ნი შ - ნი - ღე ში!

შ - ნი - ღი - ღოი და შ - ნი შ - ნი - ღე ში! *ad lib.* შ - ი - და, და - გიე - ღე - ბი - ხ

შ - ნი - ღი - ღოი —————

Tempo I.

და - გიე - ღე - - - ჭე და

ten. ქ - ღე - ბი და - გიე - ღე - ბი - ხ ქ - ღე - ბი. შ და - გიე - ღე - ბი - ხ, - ჭე!

ში! ————— ჭე!

Poco animato

შ - ნი - ღი - ღოი შ - ნი

შ - ნი - ღი - ღოი შ - ნი ბი - ჭე ბის წა - ში - კრე - ღე - ხ - სხ

— ღი - ღოი შ - ნი, —————

a Tempo

შნ - რი შნ - რბ - ლოა, შნ - რბ - ლბ - ლოა და შნ - რი შნ - რბ - ლე. შო!

შნ - რი შნ - რბ - ლოა შნ - რბ - ლბ - ლოა და შნ - რი შნ - რბ - ლე შო!

სეცეკეცია. №35. ПЛЯСОВАЯ.

(სოფ. კისისეკეში, კახეთში. - Въ сел. Кисисехи въ Кахетин)

Vivace (♩ = 152) Tutti

1) SOLO

შნ - რბ - ლოა შნ - რი შნ - რბ - ლოა შნ - რი შნ - რბ - ლე.

შო!

შნ - რბ - ლბ - ლოა და შნ - რი შნ - რბ - ლე შნ - რბ - ლბ - ლოა შნ - რი შნ - რბ - ლე შო!

ლო,

ლო, ქს - ლოა დე - დის ერ - თი - ა - ნოა რს - გომ შო - გო წყე - ნი - ა - ა,

შო!

1) შდენიან და თხზუტ ტაშს ზუაღებუნ.
1) ПОУТЬ И БЬЕТЬ ВЪ ЛАДОШИ. 1007

მან მან-რბ-ღბ-ღი მან-რბ - ღე მია

მან მან - რი მან-რბ - ღე მან-რბ - ღბ-ღთ და მან-გობ მია-გი -

მან მან-რბ - ღე მია.

მან-რი მან-რი მან-რბ - ღე მია!

მან-რი მან-რი მან-რბ - ღე მან-რბ - ღე-და მან-რი და-გბ-ძი-ნებს¹⁾

მია მია

მან-რბ - ღი მან-რბ - ღე მია!

მან-რბ - ღი მან-რბ - ღე მან-რბ -

მია!

Pour fine.

მან-რბ - ღე, მან-რბ - ღე, მია!

მან-რბ - ღე, მან-რბ - ღე, მია!

1) Этот мелодический ход голоса на интервал увеличенной секунды въ груз. мелодіяхъ нужно считать явлениемъ весьма рѣдкимъ.

ქალა დედის ერთიანო
 ნაკონ შოკიწყენიანო.
 დედა შენი დანაკიანებს
 თვალი დანუდგებიანო.
 ვინ გაიწევს შენზედ ზედსა
 ვინ წამანთმევს საყვანედსა:
 წითელ კაბას შეკიკონამ
 ზედ შოკივლები ანშიებეს;
 ჩაკიკონა და ღამაზ თვალესიანო;
 მოტეხევე და ბროლის ეელსანო.
 საყვანელი შეუბნებს,
 ნუ ზადებს ჩემზედ ზედსა.
 ზღებს კი გაბაჭირე ქაჯან!
 შენი ტურფა და ბროლის ეელსა.
 საყვანელი ან მატეუებს
 დედას ერწმუნებოდა.
 დედაჲ დეიდაჲ
 ხომ კითხნა დედაჲ
 დეესენ მოციქულებსა ქაჯან!
 დედა ჩემმა ბევრი მტემა
 მამა ჩემმა მატემა.
 მანდალა და მამა ჩემმა მატემა, ჰო!

თქრთის დიკლო.¹⁾   № 36.   БЪЛОСНЪЖНАЯ.²⁾
 (სოფ. ვაჩნაძიანში.)   (Въ сел. Вацнаძіани въ Кахетіи)

Andante maestoso. (♩. 66.)

შაი და თქ-ნის და-ე-ლო და-ე-ლო თქ-ნის ი-ეა
 და-ე-ლო და-ე-ლო თქ-ნის ი-ეა

1) ანბანული სიმღერა.
 2) Пѣсни эти поются на днѣ хора!

უ-ღე-ლი და-ტე-კო-კი-ნე-ბა, მ-ღა-ღა-ღა, ვა!

და და-ტა-მა-ვე შენ-წო-ნა, ტა-ძა-ვე

ზაფხუ-ბა-ღა-ნი ზამთრივ და-ტა-ბე პე-ღა

ten. მია! მ-ნა-მა-ღა-ღე-ვა!

ten. მ-ნა-ღა-ღადა, მ-ნა-მა-ნა-ღა-ღადა. მ-ნა-ღა-ღა, ვა!

მა-ნა-ღა-ღა. ვ-ი ნა-ბე-ღა და-ტე-კა-ტა-მა-ღა-ღა-ღა-ღა-ღა

ქა-ღა-მა, შე! ნი-ქა-ღა ქა-ღა-მა მამ-ტა-ტა შე! ს-შე-ღე

წა-ღა-მა წა-ღა-ღა-ღა, მ-ღა-ღა-ღა, ვა! მ-ღა-ღა-

ღა, და მ-ნა-მა-ნა-ღა ვა! მ-ნა-ღა-ღა-ღა-ღა!

მეტეული. (ორ პირული) №38. **СВАДЕБНАЯ.**

(სიმე. ვანხაძისმა. — Вь сол. Вацнадзіани.)

Andante sostenuto (♩=66)

მანდალს ღოა, მანდალს ღოა მანდი მანდალე,
 მანდალს - ღოა, მანდალს ღოა მანდალს ღოა და მანდი მანდალე,
 მანდალს მან, მანდი მანდალე,

* 3)

მანდალს ღოა, ვანთხანდალს ღოა, მანდალს ღოა
 მანდალს ღოა, ვანთხანდალს ღოა, მანდალს ღოა
 მანდალს ღოა, მან!

მანდალს ღოა და მანდი მანდალე, მანდალს ღოა,
 მანდალს ღოა მანდი მანდალე, მან!
 მანდალს ღოა მანდი მანდალე, მან!

მანდალს ღოა, მანდალს ღოა მანდალს ღოა
 მანდალს ღოა, მანდალს ღოა მანდალს ღოა
 მანდალს ღოა, მანდალს ღოა მანდალს ღოა

1.) ესეც ორპირულია იმდენებს.

2.) Тоже на два хора.

3.) * Время вступления второго хора, какъ въ №36.

მზ - ნა - ლე. მზ - ნა - ლა - ლა. მზ - ნა - ლა

მზ - ნა - ლე. მზ მზი მზ - ნა - ლა - ლა.

მზ - ნა - ლე. მზ, მზ - ნა - ლა - ლა.

მზ - ნა - ლა - ლე, მზ - ნა - ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლე,

მზ - ნა - ლა - ლე, მზ - ნა - ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლე, 1.)

მზ, მზ - ნა - ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლე,

მზ - ნა - ლა - ლა, მზი მზ ნა ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლა,

მზ - ნა - ლა - ლა, მზი მზ ნა ლა - ლა მზ - ნა - ლა - ლა მზი მზ - ნა - ლა - ლა,

მზ მზ - ნა - ლა - ლა. მზ! მზ - ნა - ლა - ლა,

მზ - ნა - ლა - ლა ————— მზა!

მზ - ნა - ლა - ლა ————— მზა!

მზ - ნა - ლა ————— მზა!

ამ სიმღერაზედ მღერიან ხოლმე
შემდეგს ლექსებს:

„შავადივანთ შოკეიხანთან
მოკეყავს დედლი ხოსობი“ და სხვა.

ანუქანთოველი ზელი
ზმალს იყან:“ და სხვა.

1.) Звукъ небольшого вышю.

- ბუ-ნო, და. ხან - ბუ - ნო, ხანბუ - -
 ნო, ხან-ბუ-ნო, ხან - ბუ - ნო, ხანბუ - -
 მს!

ben legato
 ნო, და. ხან-ბუ-ნის უბ-ნებ და ტალ ხე-ლი თხ,
 ნო, მს!
 მს!

მს!
 სი-მი და-ღუნს-წან-წას-ნო-თხ, მს-დი-ლხ, მს-დი-ლხ,
 მს!

ten. Maestoso. *ten.*
 მს! ხან-ბუ-ნო-კო და ხან-ბუ - ნო.
 მუ, ხან - ბუ - ნო, ხან-ბუ-ნო-კო და ხან-ბუ - ნო მუ!
 მს! მს! მს!

Вեպըղառ № 40. „ՉԱԿՐՈՒԹ՝ (Застольная)

(Եռայ. ցանկեմասեմօ - В 3-х гл. В сел. Вацнадзіани.)

Largo (♩ = 48)

ad libitum.

3)

ձև -

ձև Գօ. ճոց մազ - Գձ - մակ ղը - ղե - - - - ձ

ten.

Գօ. ճոց մազ - - Գձ - (մակ ղը - ղե - ձ, ձ, ձ,

ձ, Գօ. ճոց մազ - - Գձ - (մակ ղը - ղե - ձ, ձ -

ձ!

ad lib.

Գօ. ճոց մազ - Գձ - մակ ղը - ղե - ձ - ցա թցօ - առ օնց թը - ր - ղը - ձ - ճօ - ցա

1) Подъ слово „Չակրուֹ“ подразумевается модуляция, что ясно указывает само построение этой пѣсни, отклоняющаяся въ отдаленный строй и возвращающаяся посредствомъ энгармонизма, обратно въ главную тональность.

2) Запѣвало это исполняется и такъ:

ad. lib.

ձև ցօ. ճոց մա. ղը. ղեց ղե օն մա. ղը. ղեց ճ. ղը. ճ. ձ - ցօ. ղը. ճ. ճ.

3) Исполн.

и. т. д.

выберь того или другого предоставляется самымъ пѣвцамъ.

3) Все пѣсня всѣми голосами исполняется возможно произвольно. 1007

ten.

შე

ad lib.

დნ-ჭნა ლთ-ვთა დნ დნ-ვე-ვე-ლთ

ten.

შნ!

ten.

შნ!

შენ წნ-ძნლ დნ-ე-დე-ბნ-ლთ-ვთა შე-ა შე!

ten.

ten.

ben marcato con anime

ten.

შეა შეა ჭნ-ღნარ ძთ-ჭნ-ძთლ დე-დნ-მნ-ვთა, შეა-ლთ თნე შე-ე-ბნ-ლთ-ვთა

შნ,

შნ,

ten.

შე

ten.

un poco rubato

შნ! მნა, მნ-ღნ-ღთა, მნ-ღნ-ღთა ვნ-თნ-ღნ-

ten.

შნ!

Tutta forza.

შე - ი - - - - - შე.   და - მუ - წუ - ღოა —
 და, - - - - - და   შე, შე - ი.   და - მუ - წუ - ღოა.
 შე, ————— შე, —————

ten.   *ten.*

შე, ————— შენ - თხ - ღებ - - - - - ღოა.
 შე, —————
 შე, —————

შე, შე - ნხ - ღებ - ღოა   შე, შე!   შე - - - - - ღებ - ღოა და
 შე, შე - ნხ - ღებ - ღოა   შე - ნხ - ღებ - ღოა შე, შე!   შე - ნხ - ღოაი შე შენ - თხ - ღებ - ღოა და
 შე, ————— შე, —————

ad lib.   *rall.*   *ten.*   *rit.*

— შე - ნხ - ღებ - ღოა   შე - ნხ - ღებ - ღოა და   შენ - თხ - ღებ - ღოა,   შე!
 შე, ————— შე, ————— შე, ————— შე!
 შე, ————— *rall.*   შე, ————— *Pine.*

